

A KIRÁLY ELINDUL BENESEVBŐL. (Az előtérben Ferencz Ferdinánd trónörökös.)

Ferencz József Ő Felsége ezt nem tartotta kívánatosnak. Mindig jó szívvél volt derék és dolgos cseh alattvalóhoz, de ez a jóakarát megmaradt — császári jóakarát. Osztrák császár mulat a falai között, de tartóssabban, mint eddig bármikor. Mintha ki akarná próbálni: megjárja-e Prága valóságos királyi székhelynek? Ha nem is már neki magának, de — másnak.

Prága tehát megint hírnévhez jutott. Megint beszélnek róla és pedig nevezetesebb alkalomból, mint a milyen az volt, hogy a tanács — eltöltötte a szeptet. Jó szimatja volt a nemes magisztrátusnak. Megérezte, hogy fölsőlegessé lett az uszály Prágában. Kerül oda más is, a mi alkalmas arra, hogy — port verjen föl.

Nekünk magyaroknak ez a prágai por és a cseh fővárosban lobogó örömtűzek füstje nem bántja se a mellünket, se az orrunkat. Nem fojtogat bennünket és nem is tüszkölünk tőle. Prága szép város, eleven város, híres a jó kosztjáról meg a szép asszonyairól, nagy művészi érzékéről, most, hogy ünneplőben van, bizonyára még gyönyörűbb. Azután nekünk egy dicsőséges, nagy emlékün is fűződik Prága városához. Ott töltötte gyermekéveit, ott nevelődött, onnan jött haza királynak Hollós Mátyás, az igazságos. És meg kell adni, az uralkodása nem hozott szegényt — a nevelésére.

A FEHÉR VAJDA HALÁLA.

Már a fehér vajda fehér lett egészen, Hajdan holló fürtje ezüstre hamvadott; Már a régi tűzláng nem villog szemében, Két piros orcája halványra sápadott.

Nem az már, ki vala: Nagy Hunyadi János, magyarok csillaga.

Tábor van a várban, a vár előtt tábor, Benn keresztes zászló, künn félholdas sátor. De látam a földön minden esuda-dolgot, A kezka eldőlött mind a világ várja: Nándorvárát víjja törökök császára.

Csillagok az égen sorjába' ragyognak... Vitézek alusznak, tán végsőt alusznak! Éjfélre a vajda sátorába tér be. Pánczéját oldatja. Nehéz neki vértje. Pedig nem is a vas, de a szive nyomja, Hábörgő lelkével kél nehéz birokra. Vív vele fáradtig. Osztan csendesedik. A kereszta előtt térdre ereszkedik:

„Én édes Jézusom, szólítalak esennen! Kürt sirt, dob jajgatott, a mikor születtem. Gyermeki játéku már nyilat ajzottam, Pihenés ivadján nyeregbe' nyugodtam.

Ég döngött fölöttem, föld rengett alattam, Háborút vettem és halált arattam. [ban Gyors volt, mint az álom. Kard nőtt a markom. S ihol agg vagyok, ki sarjú ifjú voltam. Kifáradt a testem, lerokadt a lelkem — Én édes Istenem! végy magadhoz engem!

Hisz' Uram! csak úgy lesz, hogy te kívánod... De gonosz ez a föld. Temetőbe' járok. Tépett tetemenek lovam lába tapod — És olyan gyönyörűk ott fenn a csillagok, Repülő kérubok ott hódolnak néked — Odasír belőlem e vergődő lélek!

Én Uram! nem mar a hálátlanság engem. Két teli marokkál áldásod' is vettem. Teli az istállom gőzfűj sok ménnel, Tornyzodó váraim paizshorod néppel. Jut minden újjamra viruló jószágom, Sok ragyogó ezimem, van kevély grófságom... Volt gondom is annyi, mint a hajam szála, Nem várt egy este se békés vacsorára. Pásztor, kutyája voltam egész népnek. Éjtzsaka tört rá a toportyán féreg És vérbe köpülve azzal verekedtem. Egyik nap legörgett. Másnap újra kezdtem. S ma minden jószágom szivesen od' adom, Ha hat lábnyi földben békésen alhatom!

Hajlékom se üres. Megköszönöm néked. Fiat atdál kettőt meg hí feleséget. Én édes Istenem! de harezos embernek Csak nyüg az az asszony s csak teher a gyermek. Jött a csaták napja, a szablya villogott S otthon bölesó rengett és asszony jajgatott... Arzom' sissak fődte, kebelemet a vért, De pánczél alatt is vert a szivem azért. Gyöztem. Fogam a szám' véresre harapta. Vendég voltam otthon, a harezmezón gazda. ... Szemem a te békés, kék egedbe' mélyed: Hadd legyek, én uram, már a te vendéged!

Atdál jó barátot, én Istenem, nekem. Szívük' meg a véruik' odaadták értem. De látam az ördög minden esuda-dolgot, Kéneköves pokolnak véharagos torkát, Mérget a boromban, gyilkost az álomban, Vermet lábam alatt, kigyót az ágyomban... Vívam a pogánynyal, örököt harezoltam S árulás sziszegett hátul a sarkomban. Harezoltam-harezoltam magammal is harezot, Áruló felemre soh' se húztam kardot — S csak gázlom a sarat, mely köröttem árad... Adj lelkemnek, Atyám, tiszta fehér szárnyat!

Csak még egyet előbb! Várnépemet nézzed: Gyermeki hí hittel küzdenek itt érted. Gyöngö a karuk, de erős az imájuk, Szent esengetyű szava az ő trombitájuk. [nak... És énhozzám, akár mint Szent Györgyhó' biz-

Csak ennek a népnek hadd építsék hidat! — És ha majd elsimult mind a habnak fodra, Akkor hajtsam, fejem', Uram, nyugalomra!

Paripák dobognak, trombiták riadnak, Duna hullámai vértől megdagadnak. Véd a konok pogány, a keresztény támad... Hajrá, nosza, vágjad!

A török császárnak zöld selyem a sátra, Van púpos tevéje, arab paripája. Száz a felesége s eljött ide véle, Akár a déli nap, úgy ragyog személye. — Zöld selyem sátora csupa-rongy, csupa-vér, Megvadulva fut szét a sok jó telivér. Száz a felesége, mind tépheti haját, Nyíllal arcba lötték a nagy császárt magát.

— Keresztes zászló leng — Neki a töröknek! Paripák nyihognak, haldoklók hörögnek. Szélvész söpör itt ma, a Szent Mihály kardja! — Rajta, rajta, rajta!

— Néz a vajda s ragyog a szeme csillaga. Leveszi sisakját. Ezüstös sisakja Fénylik a napfényben. Hosszú fehér haja hullámozik a szélben. Megtörli homlokát. Béke van már itt lenn!

És a fehér vajdát elvette az Isten.

Vértessy Jenő.

A NOSZTY-FIÚ ESETE TÓTH MARIVAL.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Majd egészen kimaradtak a levelei, hetek, hónapok elmúltak, egy sort sem irt. Miskát elfogta a nyugtalanság. Hol van? Mi történhetett vele? Nem tudta, hova írjon neki, hiszen örökké vándorolnak, futnak, a tavaszt keresik. Már épen arra gondolt, hogy a gróf Plachitz-családkhoz fordul útbaigazításért, mikor levelet kapott Gyuritól, melyben Bécsből értesíti, hogy elcsapta magától grófját és a jövő héten a keddi hajóval Pestre érkezik állandó ottmaradásra. «Állítsd régi ágyamat szobádba», kéri a «Post scriptumban».

Megörült Tóth Miska és sietett a kaszárnyába Stromm hadnagyot fölkeresni és vele is tudatni a nagy eseményt: «Képzeld csak, képzeld csak, megérkezik kedden a fiú.»

Lázás türelmetlenséggel várták a keddet, kedden pedig a hajót. Ugyancsak szidták, hogy lassan czammog. Már este volt, mikor kikötött s Velkovic Gyuri ott állott velök szemtől-szembe. Bezzeg volt öröm, összetorlódtott a sok nyájas szó. De megembersedtél! No, csak-hogy itt vagy! Úgy vártunk, mint egy püspököt. Hohó fiú, hiszen te tokát is eresztettél. De milyen esinosan van öltözve!... Nosza, karonfógták és nagy diadalal vitték az «Arany sas»-ba, mert csak meg kell inni a viszontlátás áldomását. A borjübörös látat, meg a köpenyegét hadd vigye haza a horzár.

Valami kis nyegleség mutatkozott Gyurin. Nemesak hideg volt egy kicsit a barátai iránt, de sehogy sem akart ráismerni a városra. Miféle statua ez itt? Hát a Nagy Kristóf, hiszen tudod. Ejh, az ördög emlékezne minden rongy faragványára! Hát az a templomféle ott micsoda? Hm. Az a belvárosi plebánia-templom. Különös, fumigáló hangon beszélt, rosztul lepuzzelt fölényrel. Barátai titkon összenéztek: ej-ej, mi lett ebből a jó fiúból, az arcán is volt valami arrogáns, ellenszenves vonás. Ugyancsak mindent kifogásolt az «Arany sas»-ban is, olyan lehetetlen nevű ételeket követelt, hogy a másik asztalnál ülő Józsa Gyuri

odaszólt a pinczérhez, mintegy czélzásúl a tökéletlen fiatalember kívánságaira:

— Hozzon nekem egy czápat, Károly, de egészben és rántva, öntött salátával.

Restellék Tóth Mihályék az esetet, de csak mégis megbocsátottak lelkükben Gyurinak. Hja, ilyen a világlátott ember! Valóságos nagyzási hóbort volt tőlük, hogy ilyen nagy uraknak való vendéglőbe hozták, a fogadtatás nagyobb pompája miatt s íme, a helyett, hogy el volna ragadtatva, mindent fitymál, az asztalkendőttől kezdve az utolsó mártásig, mint egy elkényeztetett spanyol grand.

A borocskától mégis átmelegedett lassankint s elmesélte utazásainak tarka-barka élményeit, egész addig, míg a gróf baja Ischlen mintegy hat héttel ezelőtt dühöngő örültségbe esapott át, úgy hogy nekirohant Gyurinak, meg akarta fojtani, akkor aztán fölszedte sátorfáját és egyszerűen elszökött tőle, meg se állván Bécsig, a hol egy hónapig tartózkodott.

— Mit csináltál ott annyi ideig? — kérde Adalbert.

— Egy kis dolgom akadt, — felelte rejtélyesen.

— Aha! Valami szoknya, — mosolygott Tóth Miska.

— Hé garçon, pinczér, — parancsolá Gyuri. — Nincsenek francia boraik?

— De igen is, vannak.

— Ide egy kis rajnait, úgy-e fiúk?

— Úgy látszik, nagyon megpelyhesedtél a gróf mellett, — vélte a hadnagy.

— Hagyjatok békét, — vigyorgott Velkovic, az asztalra csapva a tenyerével. — Bécsben már a gyűrűmet adtam el, hogy a hajóköltséget fizethessem.

— Ez már nagy hiba! — szólt a hadnagy elszontyolodva. — Mit fogsz hát csinálni? Mi a szándékod?

Gyuri közömbösen vont vállat.

— Mit tudom én? Miska majd kigondol valamit.

A hadnagy léhának találta a választ és nem állhatta megjegyzés nélkül:

— Meg kell gondolnod, pajtás, hogy Miska keze munkájával, keservesen szerzi a pénzt.

— Ej, — vágott közbe Miska, megrestelve, hogy ilyen kényes irányban indul a szó, sietett elejét venni. — A míg nekem van, van neki is. Ez a regula nálam. Csak az a baj persze, hogy nem sok van. De mindegy, nem halt még meg a pénzek anyja!

Kocczintottak, ittak rá, de a hadnagy csak tovább nyomorgatta a fölvetett témát:

— Reménylen, teljes erővel nekidől a félbenhagyott studiumoknak.

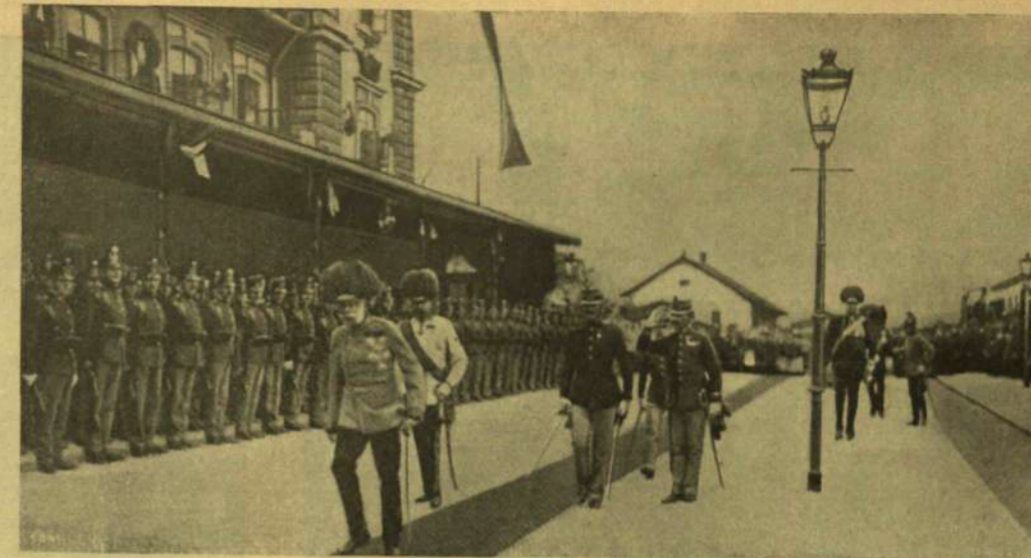
— Majd még gondolkozom erről. Egyelőre pihenék egy kicsit.

— Persze, nagyon elfáradtál, — gúnyolódott Stromm hadnagy.

E naptól fogva újra a régi élet kezdődött, Miska gondoskodott szobatársa minden szükségletéről, az ő nagy türelmével és gyöngéd előzékenységgel. Csak-hogy ez most már terhesebb feladat volt, mint annakelőtte. Gyuri azelőtt szerény volt, most követelő lett (Stromm hadnagy szerint: szemtelen). Nem akart többé eljárni a kis vendéglőbe: «nem veszi be — úgymond — gyomrom a közönséges kosztot.» Minden nap előállott egy-egy bohókás kívánsággal, most új kalapot kívánt, majd valami különös peniculus tetszett meg neki a kirkatban.

Stromm hadnagy, a ki eleinte sokszor volt velük, kijelentette, hogy ő már ezeket nem nézheti tovább.

— Gyuri szivtelen fejkő. Teljesen jóllaktam vele.

A KIRÁLY ELLÉPTET A DÍSZ-SZÁZAD ELŐTT.

Miska védelmébe vette.

— Igazságtalan vagy iránta. Egy kicsit elrontotta ugyan a könnyű élet, a gróffal való utazgatás, de majd meglátod, apródonkint rátalál a régi jó lelkére, hogy im, megszabadult a bolondtól.

— Hiszen ha megszabadult volna, de még nagyobb bolondra talált benned.

A hadnagy kimaradt, ketteskén éldégetek ezután néhány napig, mialatt gyorsan laposodott a Miska erszénye. Egy nap arra bízta fel Gyuri a Maecenását, hogy kérjen másnap délutánra szabadságot a gazdájától, mert ő akarja igénybe venni az idejét, de majd csak holnap mondja meg, mire.

Miska ebben se szegte kedvét, másnap azzal jött a Liczinushoz, a hol ebédelni szoktak, hogy egész délutánja szabad.

— Nagyon helyes, e szerint ez az én délutánom lesz.

— Mit akarsz velem?

— Attól függ, — mondá Gyuri fürkésző tekintettel, — mennyi pénzed van?

— Bizony nem sok. Ha most az ebédet kifizetem, marad még két forintom.

— Összesen? — kiáltá Gyuri szinte szemrehányón, majd csak nem megbotránkozva.

— Sajnos, de úgy állok, — dadogta Miska elpirulva, de a mikor látta, hogy a Gyuri homloka elborult, fojtott hangon tette hozzá: Mire kellene?

— Szerettem volna egyszer mulatni. Tudod együtt, ketteskén. Valami ellenállhatlan vágy ösztökél már napok óta, hogy egy kis «kirohánást» csináljunk.

— Ezért kértél velem szabadságot?

— Megvallom, ezért.

— No és mit neveznél te kirohánásnak?

— Hogy először is egy fiakkert fogadnánk és kihajtatnánk úri módon a Zugligetbe, például a «Szép juhász»-hoz.

— Hisz azt még talán meg lehetne tenni két forinttal, de miből vacsorálunk ezután? Nem, nem, ilyen örültségel pénzt tehetünk.

— Hát nem tudnál valahol pénzt szerezni? — kérdezte Gyuri lágy, rábeszélő hangon. — Gondolkozz rajta, kis öregem.

— Most? Igazán nem tudnék; de holnap előleget kérek Nagy uramtól.

— Nincsenek valami ékszereid?

— Sem aranyom nekem, sem ezüstöm, — idézett Miska egy Szecsényben ismeretes követváltási szoltárólól.

— Hát az az óra mit vétett a zsebedben?

A mesterlegény kemény, szigorú pillantást vetett barátjára, de biz az kiálta minden szemöldökzregés nélkül. Nem látszott egy csöpp

fogalmának sem lenni arról, hogy ő most komiszkodik. Egy nagy gyerek, gondolta Miska, szeszélyes, de ártatlan.

— Aztán mit akarnál hékas azzal az órával? — Tedd zálogba.

— Az nem lehet, — pattant fel idegesen. — Atyám vette ajándékba, mikor Losoncra vitt, hiszen emlékszel, az egyetlen emlék tőle. Nem sokat ér, klepszidra, de én nem válhatok meg tőle.

— Ej, hiszen mindennap megváltasz tőle, mikor este az asztalra kiteszed s nélküle alszol.

— De legalább belekettyeg az álmaimba.

— Hiszen kiválthatnád holnap.

— Nem, nem, ne kívánd tőlem!

— Tedd meg Mihálykám, ha szeretsz.

Addig-addig czirógatta, kéregette, hogy ne bírt neki ellentállni, bevitték az órát egy zálogházba és egy kocsi fogadtak, mely a Zugligetbe röpitette őket. A «Szép juhász»-nál Gyurit csodálatos szomjúság fogta el.

— Mihálykám, facska, tudod-e mit indítványozok. Csináljunk magunknak egy jó órát. Igunk meg egy palaczk francia pezsgőt.

— Félek, a veszedet érzed, fiú, — intette Tóth Miska. — Mi lesz veled, ha ilyen szokásaid vannak? Sirni volna kedvem, nem pezsgőzni.

— Tedd meg csak ez egyszer. Sobasem kívánom többet.

— Becsületre mondd?

— Arra. Csak a bizonyítékot akarom, hogy igazán jó szívvél vagy irántam.

— Hogyan kételkedhetnél ebben?

— Akkor hát hozasd meg a pezsgőt.

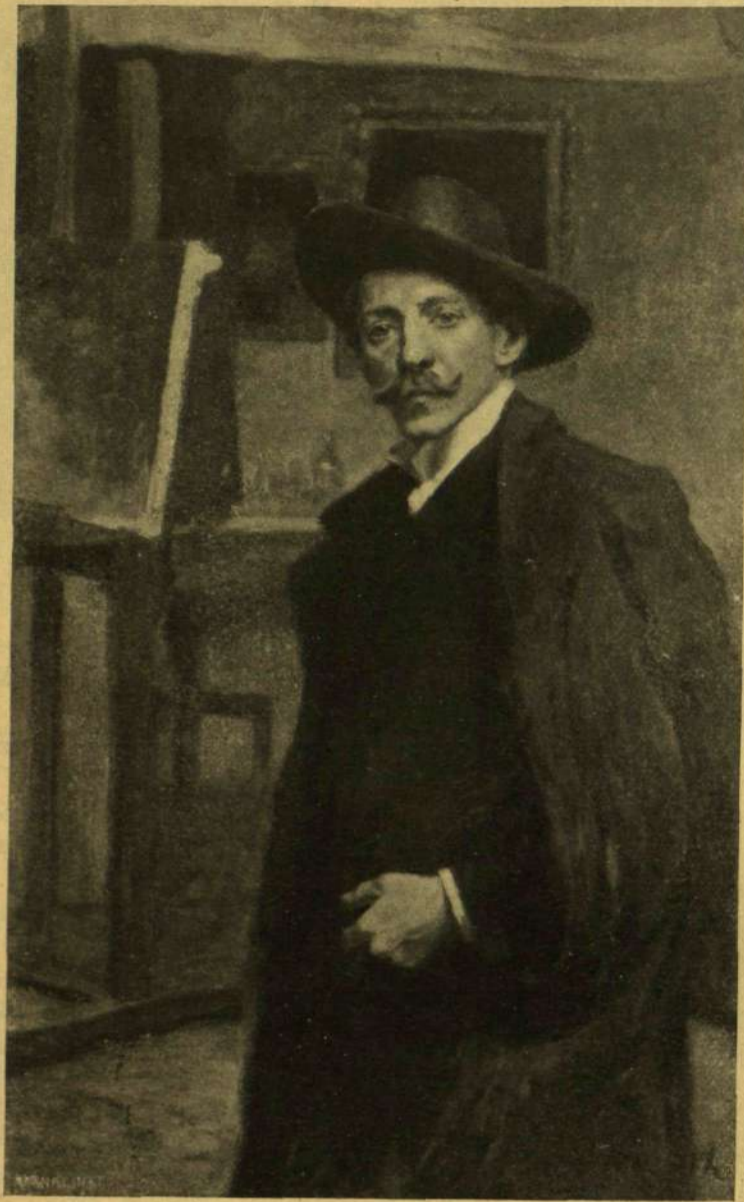
— Hiszen szivesen hozatom, nem a pénzt sajnálom, csak a saját gyengeségemet szegyenlem, hogy olyanban engedek, a mivel nem teszlek veled jót és a mi mindenképen helytelen.

Denique, meghozatták a pezsgőt, nagyot durrant a dugó, Gyuri hurrah-t kiáltott hozzá s aztán összeütötték a habzó kelyheket s idogálás közben, a mint az a rózsaszínű köd ereszkedett lassan az agyukra, a fölséges panorama helyett, a mit Pest nyújthatott, Szecsény ugrott ki, a kis sárga házikó, a hol éltek, a himes rétek, mezők, a hol imitt-amott egy-egy madárfészket tudtak, szállt, szállt a képzületük s föl-turkálta a sok apró csinyt és minden egyebet. Milyen szép volt még akkor ez a világ!

Aztán ennek is vége volt, megitták az utolsó kortyot is.

— Minden órának leszakitsd virágát, — elmélkedett Gyuri, — de sajnos, nekünk minden óránk az a te órad volt s annak a virágát már leszakítottuk, menjünk hát haza.

Vidáman, virágos kedvel hajtottak vissza a

Boruth Andor : Arczép-tanulmány.

Kacziány Ödön : Cyprusok alatt.

Juszkó Béla : Lóra csikós, lóra; elszaladt a ménés;
A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A sokszorosítási jog a «Könyves Kálmán» társaságé.

A sokszorosítási jog a «Könyves Kálmán» társaságé.
Peske Géza : Ez már megvolna.

Javor Pál : Vörös.

Hegedüs László : Imádkozó asszonyok.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A sokszorosítási jog a «Könyves Kálmán» társaságé.

A sokszorosítási jog a «Könyves Kálmán» társaság.
Benczúr Gyula: Szalay Péter államtitkár.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

városba, gangosan hátradólva a puha kocsiülé-
sen, mint a becsipett úrfiak és «arszlánok»
szoktak.

A Váci-utczában egy helyütt, épen a híres
Klemitzer ékszerész ragyogó boltja előtt, meg-
dőfte Gyuri botjával a kocsi.

— Hó, álljunk meg! Szállj le hű pajtásom,
kamarásom. Még egy bolondságom van hátra.
Hadd rázom ki azt is s aztán lássunk a komoly
élethez. Gyere csak be utánam!

Gyuri e közben a Klemitzer-bolt felé lépke-
dett s megfogta a kilincset.

— Gyuri, ne okoskodj, hová mégysz oda?
— Gyere csak utánam!

— Nem vagyok bolond. Mi dolgod van ne-
ked ott?

— No csak gyere be, majd meglátod.

— Valami éretlen ostobaságot fogsz elkövetni.

— Szavamat adom rá, hogy semmi éretlen-
séget nem szándékozom elkövetni, gyere no,
kérek. Nem szabad engem elhagynod.

Utána ment, a pezsgő az ő bátorságát is
megnevelte, de azért a háttérben maradt s nem
minden szepegés nélkül várta, hogy mit akar
Gyuri.

— Van-e valami szép, értékes aranyórája,
Klemitzer úr?

Klemitzer kis vöröshajú emberke, meghaj-
totta magát és néhány csinos aranyórát mutatott.

— Nincs valami különösebb darab, kövekkel
kírákva?

— Van egy, — mondá Klemitzer, — melyet
Nádasdy grófnak készítettem, de közben meg-
halt és az örökösei nem akarták átvenni.

— Mutassa!

Gyönyörű órát vett ki egy bársonytokból,
melyet rubintok és gyémántok díszítettek.

— Megjárja, — mondá Gyuri. — Hogy az?

— Ugyan ne bolondozz, Gyurka, gyere ki, —
szólt közbe hátulról a jó barát, a kit nyúl-
szemeivel szeretett volna Klemitzer úr ledöfni.

— Hatszáz forint, — felelte Klemitzer.

— Megtartom, — mondá Gyurka. — Most
már csak egy aranylánczot keressen hozzá!

Tóth Miska jónak látta erre egész az ajtóig
hátrálni.

— Gyurka, Gyurka! — intette onnan még
egyszer.

A lánczot azalatt kikereste Klemitzer, az
épen száz forint volt.

— Tehát hétszáz forint összesen, — veté
oda Gyurka könnyedén s ezzel megfogván az
órát lánczostól Miska felé nyújtotta:

— Gyere hát közelebb, kedves öregem, fogat
fogért, órát óráért, fogadd el tőlem kérék,
ajándékba.

Miska bizony a világért se ment volna köze-
lebb, hogy az órát fogja, a helyett inkább gör-
sösen fogta a kilincset, mert érezte, hogy most
mindjárt jön a «stikli» csattanója.

Jött is, de nem a hogy ő képzelte, mert
Miska kihúzott az oldalzsebéből egy vastag
papír paksamétát, a melyet szétterítvén, kivil-
lant egy nagy csomag ezres bankó, ezekből el-
nyálazott egyet, megfrieskázta, aztán letette
Klemitzer elé.

— Tessék belőle visszaadni!

De mire szénézett volna a boltban, akorra
már Tóth Miska rémült arccal ugrott ki s
futott, futott libegve, remegő szívvél, végig az
utczákon, mint egy kergetett vad és meg sem
állt, csak otthon, a Fröhjarsfeld-utczai kis
szobában, melyet magára zárt belülről s végig
dobván magát a kanavász divánon, keserves
sírásra fakadt: «Jaj nekem, százszor jaj, kigyót
neveltem a tejemem.»

(Polytatása következik.)

TAVASZI KIÁLLÍTÁS A MŰCSARNOKBAN.

Alig negyven éve, hogy a Képzőművészeti
Társulat kiállítása, szerényen s elrejtőzve a nagy
nyilvánosság elől, a Tudományos Akadémia pa-
lotájának negyedik emeletén húzódott meg s
csak minden két-három évben újították fel a
kiállítás anyagát. Minő óriási haladás azóta!
Kiállítás kiállítás követ s négy művészeti egye-
sület siet, csaknem havonta, a közönség azóta
fokozódott kíváncsiságát kielégíteni.

Szinte azt mondhatnók, kissé már sok is a
jóból. A túltengő kínálat rendszeren a kereslet
rovására szokott lenni. A hetvenes évek eiején,
közvetlen a bécsi nagy Krach előtt az európai
művészeti góczpontokban roppant nagy volt a
kereslet a műkereskedők részéről, főleg modern
képek után. Minden több-kevesebb ügyességgel
befestett vásznat megvásároltak és siettek érté-
kesíteni. Fialat kezdők, kik még alig tudtak az
eocettel banni s előképzettségek is igen fogya-
tékos volt, már derűre-borura vásárra dolgoz-
tak, elhanyagolva tanulmányaikat. E mellett,
látva a jó keresetet, hivatlanok, tehetségtelenek
is tódultak a művészi pályára, mint hajdanta
az aranyások Kaliforniába. A hetvenharmadiki
év a múlt században aztán végét vetette mind-
eme vállalkozásoknak, a bécsi nagy tözsdé-
krach által.

Kisebb-nagyobb műkereskedők egymás után
hagyták el üzleteiket s kezdők és már haladot-
tabbak a művészet terén, siettek más pálya után
nézni.

A művészet még a nagy s teljesen erős pénz-
ügyi alapon álló gazdag kulturállamokban is
javarésben melegvázi növény. Minden rázkód-
tatás, mely a társadalmat éri, első sorban a mű-
vészetekre pusztító hatású. Hát még egy sze-
gény országban, mely a nagy terhek alatt
nyögve, nehezen él márol holnapra. Lelkiismer-
etbe vágó dolog s erősen bírálható, vajjon ezé-
szer-e ily rohamosan erőltetni a termelést?

Mert igen valószínű, hogy egyszer csak teljesen
meddő lesz a talaj s a termelő siralmasan néz-
het értéknélküli áruzeikre.

Hogy a szellemi részt tekintve, mennyire
káros az ily hajsz a produkezióban, azt tapasztal-
hatjuk évről-évre a Műcsarnok nagy kiállítá-
sain. Vannak bizonyos festők, kik már úgy
megszokták az ilyféle vásári munkát, hogy ma-

gabb színvonalon állót alkotni egyáltalában
képtelenek. Olyanok, mint a színházi asztalos,
ki félóra alatt összetákolja hamarosan, a mi a
színpadra kell, de ha fél napot adnak neki a
dolgához, akkor se csinál jobbat. A valódi mű-
vészet alkotásaihoz komoly elmélyedés kell,
lelkiismeretes foglalkozás a tárggyal. E nél-
kül a ma vagy holnap divatjának termelt, selej-
tes tákolmány lesz a műből.

A művész csak úgy haladhat, ha minden ere-
jét felhasználva, igyekszik művében a képes-
ségének megfelelő kvalitásokat érvényre jut-
tatni, melyeket gondos tanulmány s érett meg-
fontolás után jónak ítél. Az ily alapon dolgozó
művészek nyújthatnak reményt arra, hogy egy-
kor küzdelmeiknek eredményeként önálló nem-
zeti művészetről lehessen szólni. Léha, felüle-
tes, kapkodó munkákkal boldogulni akaró egyé-
nek csak lejárathatják s kiölthetik idővel a mű-
vészet iránti meleg érdeklődést és szeretetet,
mely csak legújabbban kezd fejlődni a mi mű-
velt közönségünkben.

*

A Műcsarnok most megnyíló tárlatán Benczúr
Gyula, a reprezentatív arcképek kitűnő mes-
tere, Szalay Péter arcképét állította ki. Mind-
azok az előnye a mesternek, melyek őt a mű-
vészi alkotás magaslatára emelték, föltalálhatók
e művében is.

Szellemesen s fölötté érdekesen mutatja az
oszlop alján levő Mercur-alak s a föléje helye-
zett okmány a posta és távirtda elnökgazgatójá-
nak hivatalos jellegét.

A mester egykori jeles tanítványától, Boruth
Andor saját arcképét látjuk. Finom, meleg,
szürke tónusokban, az arcz és kéz igen jól dom-
borítva, széles esetkezéssel, érdekes felfogás-
ban van a kép megfestve.

Színes jelmez-alakkal, világos, erőteljes szí-
neivel kelt figyelmet Jávor Pál, a fiatalabb mű-
vész-nemzedék kiválóan tehetséges tagja.

A régebbi művész-nemzedék egy másik jelese,
Skutezky Döme, egy részöntő-műhelyben dol-
gozó munkást festett, sötétes színezettel, alap-
pos tanulmánynyal.

Hegedűs László templomjelenete érdekes folt-
hatású, biztos rajzú női alakokat mutat, a nála
megszokott széles és virtuóz esetkezéssel.

Juszkó Béla «Ménas az itatónál», élettél és
mozgással telt kép, mely a mester tehetségét a
legelőnyösebben juttatja érvényre.

Bruck Miksa finom színhatású kisvárosi
utca-részletével köti le érdeklődésünket.

Kritikus.

DIADALKAPU A VENCZEL-TÉREN.

TÖBB VILÁGOSSÁGOT!

— Uj lámpák. —

A természet hiába választotta el életünkben
a napot az éjszakától, hogy megadja a munkára
és a pihenésre szolgáló járandóságunkat: kifogott
rajta az ember furfangja és az élet kényszerü-
sége. Eleintén csak kicsinyke kis kölcsonként kért
az estétől, hogy megtöltsen vele a napot. De sza-
pora teremtény az adósság, egyre nő, egyre
gyarapszik és a perczekből órák, éjjelek lesznek,
a melyek ide s tova úgy beolvadnak a nappalba,
hogy meg se találja az elválasztó határt.

A hajszoló munka és a munkátlan élvezet-
hajhászás egyaránt száműzik a sötétséget, a
nyugalom és pihenés symbolumát, a szolgálát-
kés technika pedig tökéletesen tökéletesebb
világító eszközöket talál, a melyekkel pótolni
igyekeznek a napfény pótolhatatlan erejét.

A XIX. század elején még az olajméces
járja, a mely fényerő tekintetében alig külön-
bözik az ókori égőtől. Az utczák sötétségét he-
lyenként csak gyér, szegényes világosság sza-
kitja meg, a mely alig világít be néhány lépésnyi
kört. De ezt a fogyatékos világítást is csak a
nagy városokban találjuk meg, ott is oly elszór-

tan, hogy ma egy rövid utczára se volna elegendő
az a fény, a mi akkoriban egész Párisban elosz-
lott. Hatezer méces Franciaország fővárosá-
nak utczáin és kétezeröt száz Berlinben: ez a
világítás képe a múlt század elején!

Pedig már akkor ismerték a világító gázt, a
mely arra volt hivatva, hogy gyökeresen meg-
változtassa a világítás rendjét; de egy-két sze-
rény kísérlettel eltekintve nem igen gondoltak
az alkalmazására. Közel száz esztendővel
ezelőtt, 1810-ben alakult Anglia földjén az első
gázzgár, a melynek segítségével London utczáin
bemutatták a gáz fényerejének a hatását. Az
eredmény természetesen az volt, hogy a lepke-
lángot a legtekélyesebb világításnak találták és
ez évtizedeken át meg is maradt a legerősebb
mesterséges fényforrásnak.

A gázvilágítás fejlődéséről az idők során nem
igen lehet szó. A lepkeláng égőjén alig változ-
tattak és minden előkészítés híján való hatal-
mas ugrás volt, a mikor Auer előtűt húsz esztendővel
áruba bocsátotta az első fehér haris-
nyát, a melynek társai azóta ellepték az egész
világot.

A villamos világításnak, a mely időközben
lépésről-lépésre mind nagyobb teret hódított és
a mely a veszedelmes, az egészségre is káros
gázlángot már-már kiszorította a gyakorlati
életből, ezzel ismét hatalmas versenytársa akadt
a gázvilágításban.

Auer égőjének az elve tudvalegőleg annyiból
áll, hogy a vezetékkel kiáramló gázt nem hasz-
nálja fel közvetlenül, hanem előbb nagymennyi-
ségű levegővel keveri. A gáz ily módon sok-
kal tökéletesebben ég el, nagy meleget fejt ki, a
nélkül azonban, hogy egymagában világító ereje
is volna. Ha azonban a gyengébb színes láng
fölé nehezen égő anyagot helyezünk, akkor ez
izzásba jó, miként az Auer-harisnya, a nélkül
azonban, hogy el is égne. Ilyen módon igen
olcsó és nagy erejű fényforrást nyerünk, a mely
nemcsak azért múlja felül az izzó lámpát, mert
jóval olcsóbb nála, hanem azért is, mert keve-
sebb költséggel nagyobb világító erőt bocsát
rendelkezésünkre.

Az Auer-fényt azért állítottam szembe az
izzó lámpával, mert elsősorban ezzel kelt ver-
senyre és nem a nagy fényerejű ivlámpával,
azonfelül pedig, mert ez a verseny épen az
izzó lámpa fejlődésének, tökéletesebb és olcsóbb
formájának volt úgyszólván a megteremtője.

Az izzó lámpa, melynek feltalálója tulajdon-
képen Starr, még a múlt század közepén szüle-
tetett meg, de praktikusan használhatóvá csak
Edison tette, a ki 1879-ben világította ki elő-
ször 700 ily lámpával a saját telepét. Edison
villamos égője elődeitől annyiban különbözik,
hogy amazoknál jóval hosszabb ideig marad
használható állapotban és így nemcsak többé-
kevésbé sikeres laboratoriumi kísérletekre,
hanem valódi világításra is alkalmas. A ta-

DÍSZÍTÉS A VASÚTI PÁLYAUDVARNÁL.

A KIRÁLY PRÁGÁBAN.

lálomány tökéletesítése után azonnal hatalmas társaság alakult New-Yorkban, a melynek karjai még Európába is átnyultak és ezáltal természetesen az új világító test értékesítése volt. Ez sikerült is, még pedig hihetetlen gyorsasággal. A villamos hálózatok mind sűrűbben szőtték keresztül-kasul a városokat és nemcsak az utcák, a gyártelepek, a nyilvános épületek, hanem a magánlakások is egyre nagyobb számmal szegődtek a villamos áram fogyasztói közé.

A lakások világítására az izzólámpánál kényelmesebb, egészségesebb és megfelelőbb világító eszköz alig volt képzelhető. De egyelőre még drága volt és ez a hibája akkor vált különösen érzéketlenné, mikor a régen sutba dobott gázvilágítás új fényre, új erőre éledt, hogy legyőzőjét ismét versenyre hívja. Rövid ingadozás után, a mikor már-már úgy látszott, hogy az izzólámpa a házi világítás terén átengedi helyét az Auer-fénynek, mégis csak fölvetette ez utóbbi-

veszültégű áramot és néhány másodpercnyi vakító izzás után a szénszál átégett.

Igy hát ezek a kísérletek nem vezettek eredményre. De azért mégsem veszték kárba, mert megadták az utbaigazítást a további kutatáshoz. A szénszál nem bírta ki a nagyobb terhelést, keresni kellett hát más anyagot, a mely kibírja. Ez a vezérlő iránya az összes feltalálók buvárkodó munkájának, a kik a legkülönbözőbb elnevezésekkel, rövid idő alatt, az új lámpák egész halmazát bocsátották világra. Ezeknek az izzólámpáknak a legnagyobb részéről már csak a szabadalmi leírás adhatja felvilágosítást, mert a milyen hirtelenül feltűntek, ugyanolyan gyorsan vissza is estek a jól megérdemelt megemlisülésbe.

Azok az anyagok, a melyekkel a szénszál helyettesítették, a legtöbb esetben oly fémek, a melyek csak igen magas hőfokon válnak higlyossá. E fémek fehér izzó állapotban is megtartják alakjukat, szerkezetük, anyaguk állandósá-

vette. Ennek már olesóbb az előállítási ára és a tantá-lámpa nehézség nélkül alkalmazható is minden oly helyen, a hol azelőtt a szénszál izzólámpa égett. Az áramfogyasztás is alig magasabb, mint az osmium-lámpáé és ezen előnyös tulajdonságainak köszönheti a lámpa, hogy nagyobb teret hódított a fogyasztók körében, mint előde, az osmium-égyő.

De ezek az izzótestek még messze vannak attól, hogy olesóóság tekintetében elérjék az Auer-fényt. Egész sora az izzólámpáknak igyekszik, törekszik, hogy legyűrje a veszedelmes ellenfelet, de eddig még egyik se boldogult vele. E sorban egyik első helyen áll a Nernst-lámpa is, a mely nem fém, hanem pálczikába formált földanyagot használ izzótest gyanánt. E pálczika fehérizzóvá válik, ha villamos áramot bocsátunk keresztül rajta, jól világít, elég tartós és nem drága. Hibája azonban mégis van. Hűd állapotban nem vezeti az elektromosságot és így gyújtás előtt valami alkalmas módon föl kell

A KIRÁLY PRÁGÁBAN: DÍSZÍTÉS A CSEH NEMZETI SZÍNHÁZNÁL

val a versenyt. A munkálkodó világnak majd minden táján lázas sietséggel fogtak hozzá az izzólámpa javításához. Laboratoriumokban és villamos gyárakban egyaránt azon mesterkedtek, hogy kevesebb áramfogyasztással nagyobb fényerőt állítsanak elő.

Hogy is volt a gázvilágításnál? Ott magas égési hőfokot létesítettek és a nagy meleget egy nehezen égő anyag iztatására használták. Így kapták az olesó és nagyerejű fényforrást.

Hasonló eljárást kísértek meg az izzólámpánál is. Magasabb hőfokra hevítették a szénszálakat, vagyis erősebb áramot bocsátottak keresztül rajta. Az áramfogyasztás alig emelkedett számbavehető módon, a fényerősség pedig duplája, sőt többszöröse lett a réginé. Ez szinte megdöbbentően csodálatos hatás; az első pillanatban azt hitték a kísérletezők, hogy ime, megvan a legolesóbb, legegyszerűbb fényforrás, a melylyel nem versenyezhet többé semmiféle mesterséges világító eszköz. De a nagy öröme — a szénszállal együtt — hamarosan vége szakadt. Az izzórost nem bírta sokáig a nagyobb

gát és így elbírják azt az erős melegítést, a melyet a villamos áram eszközöl. Csak hogy nehéz az ily fémre rábukkani, ha pedig már megtalálták, akkor rendszerint vagy nagyon drága, vagy nehezen állítható elő tisztán, vagy nem alakítható huzal formájára; szóval tömegével halmozódnak a nehézségek, a melyek egyenként és összevéve mindmegannyi akadályai a tökéletes izzólámpa előállításának.

Abból a sok kísérlethöz, a mely az utóbbi években napvilágra került, csak azokat említjük, a melyek eredménnyel jártak.

Legelőször az osmiumot sikerült izzószálként felhasználni. Az áramfogyasztás lényegesen csökkent, a világító erő emelkedett; a megtakarítás majd a felét tette a régi költségeknek. Csak hogy a mit megnyertünk a réven, azt elvesztettük a vámon. Az osmium-szál drága és így nem lehet olesó maga a lámpa sem, a mely ezenfelül még nem is kapcsolható akármelyik villamos hálózatba. E hibái megakadályozták a lámpa nagyobb mérvű elterjedését.

Az osmiumot a tantálból készült izzószál kö-

melegíteni. Ez nagyon komplikálja a lámpa szerkezetét, a mely különben is csak addig fogyaszt kevés áramot, a míg új. A használatlaltal rohamosan fokozódik a fogyasztott áram mennyisége, tehát költsége is.

Végül még a legújabbat, az osram lámpát említjük, a mely állítólag egyharmadára redukálja a régi szénszál izzólámpa fogyasztási költségeit és így legveszedelmesebb konkurrens a gázfénynek. De ha olesóóság tekintetében nem érik is még el a villamos lámpák az Auer-égyőt, kétségtelen, hogy már erősen megközelítik és a mi kis különbség a kettő között még fenmarad, azért bőven kárpótol az elektromos világítás kényelme, biztonsága.

Igy hát ma mindkettő egyenrangú versenytárs, a mely egyformán szolgálja a fogyasztó érdekeit, nemcsak több világosságot, hanem egyre olesóbbat is nyújtva fényre vágó és kései munkában görnyedő embertársainknak egyaránt.

P.

A HÉTRŐL.

A gyilkos mámor. Vasárnap este Budapesten nyílt utca során leszúrtak két embert. Két csöndes, békés járókelőt. Az egyik belehalt a sebébe, a másik ki tudja meddig nyomja az ágyat. Nem verekedésben szürkálták meg őket, nem rabló szándékkal, nem is boszúból, hanem csak — passzióból. Egy részeg ember garázda kedvteléséből; ugyanabból az indulatból, a mely túlköret és ablakokat szokott beverdesni. A gyilkos, mikor rettenetes tettéért számolnia kell, a bíró előtt ezt mondja:

— Nem vagyok bűnös, mert — részeg voltam és nem tudtam, hogy mit cselekszem.

Ez az eset megint aktuális tesz egy kérdést, a mely esztendőök óta foglalkoztatja a jogtudósokat és a melynek újabbán nagy irodalma termelt különösen Németországban. Ez a kérdés az, hogy valóban mentő- vagy csak enyhítő körülmény-e az, ha egy tettes a bűncselekménye elkövetése idejében részeg volt? Az angol törvény nemcsak hogy mentésnek nem fogadja el, hanem egyenesen súlyosító körülménynek tudja be ezt az állapotot, mert bűnnek veszi már magát a részegséget is és egy bűn a másik bűnnek mentése nem lehet. Való, hogy a részeg ember olyan, mint az örült ember, de való az is, hogy más a megőrülés útja és más

Skutezky Dome : Rézhámorban.

Bruck Milsa : Szepesbélai utca.

kellemesen, jól érezhetik. Több hasonló intézmény — ha csak a csónakos-egyesületek telepét ilyennek nem tekintjük — nem keletkezett Budapesten egészen a legújabb időkig. Most, mint a hírlapok jelentik, egyszerre két fővárosi kaszinó rendez be a tagjainak ilyen levegős nyári fiókot. A lipótvárosi meg az erzsébetvárosi kaszinó. Az első a Hűvösvölgyben, a második a Városligetben. A nyári kaszinók eszméje tehát hódít Budapesten: a minék megvan a maga jelentése és tanulsága. Jelenti a komoly fölismérését annak, hogy Budapest nem csak nagyvárosnak, hanem — nyaralóhelynek is elsőrangú. Ennek a városnak a maga területén van fája, hegye, folyóvíze, szigetje, vannak iratos mezői, csöndes völgyei és gyógyító forrásai. Szóval, van mindene, a mi megokolta és érthetővé tenné, hogy nyár idején messze földről is idejőjenek az emberek ezrei üdülni. És csodálatosképen mégis egészen megfordítva történt a dolog. Talán a világon sincs nagy város, a melynek a lakossága annyira, nem is szükségnek, de egyenesen kötelességnek érezte volna, hogy nyár idején más földre vándoroljon, mint Budapesté. Az öreg Podmaniczky Frigyes bárónak egyik híressége lett az, hogy Budapesten szokott nyaralni. Olyan szokás, a miért a lelkük fenekén sokan irigyelték,

Déry Béla : Januári délután.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A FÖLDMŰVELÉSI MINISZTERIUM PALOTÁJA AZ ÁTALAKÍTÁS ELŐTT.

a kik — nem merték követni. Minden babonánál erősebb volt az a babona, hogy Budapesten — nem illik nyaralni. És ez ellen a babona ellen nem volt argumentum a Duna, a Margitsziget, a budai hegyek levegője és mosolygó pompája. Van rá reménység, hogy ez a babona megfőrik. A kaszinók uri emberek számára készülnek és ha Budapesten sok lesz a nyári kaszinó, ez beszédes bizonyosság lesz a mellett, hogy uri emberek is el tudnak lenni nyáron Budapesten. Akkor talán itthon marad egy se-reg ember, a kit eddig az uri volta hitelének a feltétele kergetett kevésbé kellemes, de — távolabbi nyaralásra.

A kis Kohn. A kis Kohn, a kit teljes nevén Kohn Hermannnak hívták, bizonyára nem volt alkalmas rá, hogy diszére váljék annak a huszárezrednek, a melyekben szolgált. Nem volt valami nyalka legény és úgy ült a lovon, hogy, mint az egyszeri huszármester mondta: sirva fakadt alatta szégyelletesen a paripa. De viszont igaz az is, hogy Kohn Hermann nem a maga ambíciójából bujt a huszár-uniformisba, hanem azért, mert muszáj volt neki. Nem ő maga tartotta magát alkalmasnak a levéte-ségre, hanem a doktor, a ki vizitálta. Kohn Hermannal tehát kétségtelenül véres igazságtalanság történt, a mikor a káplárja szidta, gúnyolta és üldözte, a miért nem volt külön huszár, mint a milyen lenni tudott. És akkor Kohn Hermann megmutatta, hogy ha lovagolni nem tud is, tud valami olyat, a minél nehezebbet, nagyobbát semmiféle katona se tudhat: tud — meghalni. Bement az istállóba és föl-akasztotta magát. Kohn Hermann azonban malőrös legény volt egész életében. Soha se tudott úgy csinálni valamit, hogy nagy baj ne legyen belőle. Csak harmónikus, hogy ezt az utolsó cselekedetét is így csinálta. Épen akkor ölte meg magát, mikor a kaszányában ott idő-zött egy nemes és jólelkű főherceg, a kit a szíve mélyéig megrendített a tragikus eset. A kis Kohn halálából tehát nagy bajok támadt mindazoknak, a kiket szomorú sorsáért felelő-ség terhel. Bizonyos dolog, hogy ennek a vé-letlennek jótékony hatása lesz mindama kis Kohnok sorsára, a kik — még élnek. A káplár úr, meg az őrmester úr ezentúl kétszer is meg-gondolja, hogy nyakon teremte-e a szegény rekrutát, ha olyan is a figurája, hogy «elsufitja vele a lovat». De annak a kis Kohnnak, a ki-nek az esete ilyen meggondolásra kényszeríti íme a káplár urat: mindebből már nincsen haszna. Ő rá nézve csak az a következtetés van a sorsának, hogy a káplár úr még haló porában is szidni fogja, mint a bokrot. Azért, mert még a halálát is ügyetlenül csinálta. Úgy, hogy súlyos kellemetlenséget okozott vele — neki. Eszünkbe jut az adoma a rövidlátó hadnagy-ról, a ki a képéből kikelve mondja a kollégá-jának.

— Ezt az infanteriszt Szabót keményen meg fogom büntetni!

— Miért?

— Már ismételtén észrevettem, hogy az ut-czán hanyagul szalutál nekem. Egy párszor eltűrtem. De ma délelőtt, mikor megint így cselekedett, utána kiáltottam és megállítottam. Jól az arcába nézek, és képzeld azt a szem-telenséget — nem is ő volt! No, hát ezt már nem tűrhetem!

Ez az infanteriszt Szabó is afféle kis Kohn volt, a kinek a sorsa már, hogy kikapjon, akár jelen van, akár nincs jelen, akár csinált valamit, akár nem csinált semmit.

Longworthné madarai. Roosevelt Tivadar-nak úgy látszik, csakugyan lehunyan van a szerencseszállaga Amerikában. Nemrégiben há-borúságra keveredett a trösztökkel, a mi anynyit jelent, hogy maga ellen sorakoztatta az összes dollárfejedelmeket, az aczél, olaj- és hús-királyokat. Ezek a fejedelmek pedig a leg-szabadabb reszpublikában is igen nevezetes hatalmat képviselnek. De az elnök szerencséjé-nek elhomályosulását ennél a háborúságnál nagyobb tragikus erővel dokumentálja egy iga-zán végzetes malőrje, a mely olyan helyről zúdit rá kellemetlenségét, a hol igazán nem akarnának ártani neki. Ezt a végzetessé válható kellemetlenséget a Longworth szenátorné ma-darai okozták az elnöknek. Egy pár kitömött kolibri, a melyet a szép szenátorné nagyon alkalmas dísznek talált a tavaszi kalapjára. Már pedig az amerikai humanizmus nemcsak izlés-telennel, de kegyetlenségnek is hirdeti az ilyen cziczmót, a mely «holttesteket» alkalmaz dí-zítésnek. Néhány esztendővel ezelőtt liga ala-kult Amerikában az ilyen barbár divat ellen való küzdelemre és ennek a ligának épen Roo-sevelt Tivadarné vállalta el az elnökséget. Az a hölgy pedig, a ki most ilyen vakmerően szembeszállt a liga humanus törekvéseivel, ez a Langworth szenátorné nem más, mint az elnök leánya, Roosevelt Alice, a kit leánykorá-ban tudvalóleg Alice ő fensége-nek neveztek. Tudvaló dolog az is, hogy Alice ő fensége népszerűsége hatalmas támasztéka volt a papája népszerűségének; annál tragikusabb, ha ez a népszerűség most épen ő miatta kapna léket. Hogy mi vitte Alice asszonyt erre az ügyetlen lépésre, azt bajos lenne megmondani. A leg-valószínűbb megoldása a kérdésnek, a legeggy-szerűbb. Tetszett neki a kolibri kalap. Úgy érezte, hogy illik neki. Már pedig hol az a hatalom, a mely arra bírhatja egy szép asz-szonyt, hogy ne vegyen föl egy kalapot, ha az a meggyőződése, hogy az jól illik neki? Való-szintű, hogy már meg is bánta, de nem bizo-nyos, nem késett-e el ezzel a megbánással? Az amerikai humanizmusról már megírta Mark Twain, hogy az «rajongó szeretete minden élőlénynek — az ember kivételével» és Roo-sevelt Alice — a kolibri ellen vétett. A kolibri pedig nem ember. A kolibriért nagy dolgokra képes a megbántott amerikai humanizmus. Megeshetik, hogy a Roosevelt Alice tavaszi ka-lapja a Roosevelt Tivadar elnöki süvegébe kerül. Az pedig egészen bizonyos, hogy az utódja tüntető módon a szívén fogja viselni — a kolibri érdekeit.

A FÖLDMŰVELÉSI MINISZTERIUM PALOTÁJA.

Miután a földművelési miniszteriumnak or-mótlan külsejű palotája immár sehogy sem illik bele az Országház-terti előkelő keretbe s miután megrongálódott homlokzatát úgy is nagy költ-séggel kell átalakítani, Darányi miniszter el-határozta, hogy teljesen átépíteti. Két pá-lyázatot hirdetett az átalakításra: egyiket a homlokzatra, a másikat pedig az alaprajzra.

TATÁRRABSÁG.

REGÉNY. (Folytatás.)

Irta PEKÁR GYULA.

XI.

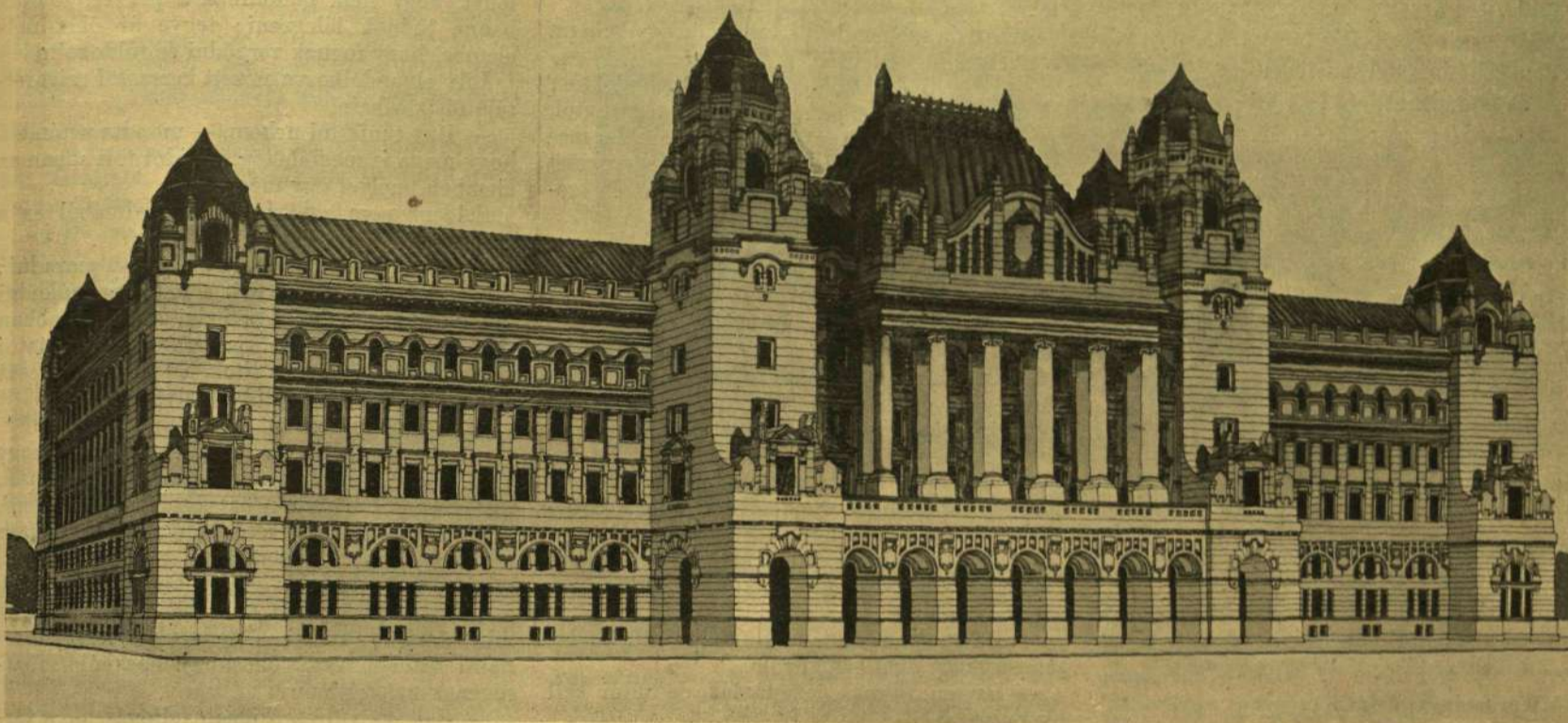
Erdélynek bódulása.

Kilencz napig bujdosott Ő Nagysága a kár-páti vadonban s holtra rogyó lovakon csak augusztus hó 4-ikére ért be Ecsed várába. Persze fogalma se lehetett neki még akkor a seregét ért nagyobb veszedelemről... No de ne vágjunk az események elé; egyelőre álljunk csak hátrább pár nappal a kalendáriomban.

Mire Margit ijedés okozta betegsége után magához tért s harmadnapra lázából felkelhe-tett, szörnyű felfordulásban találta az egész görgényi kastélyt. Ő rá magára is hatott az a látományszerű éj, de mellette virrasztott Feje-delemasszonyt meg teljesen kiforgatta a mi-voltából. Nem volt nyugta többé; hovatovább az a meggyőződés vert benne gyökeret, hogy csakugyan valami baj érte az urát. Küldözött hírekért jobbra-balra, fullajtart menesztett Bar-csayhoz Fejérvárra, de utóbb be se várva a feleletet, mindenestől felszedelőzködött és ment udvarával Kolozsvárra. Az ott uralkodó nagy fejtelenség azonban csak annál jobban nevelte izgalma, elég volt neki ebből a forrongó or-szágból, maga se tudta mért, de vágyakozott ki biztos Ecsed várába. És mintha csak termi-nusra kellett volna ott lennie, váltott lovakon sietett tova. Keserves utazás volt ez mindene-kek, de nehézkos állapotjában főként szegény Margitnak. Baljóslattal telt az ő lelke is, ám nem mert szólni, nehogy még jobban riaszssa Nagyasszonyát.

Hát kell valaminek lenni az előérzetben... Mire a Bükkön túl megkerülték az ecsedi lép-ingoványbirtalmát, a siettetés izgalma való-ságos nyavalyává nőtt Báthory Zsófiánál. No, végre látszott már a nád közül a vizivár bász-tvás tömege. — «hamar, — sürgette a Feje-delemasszony, — hamar!...» Átalrobogtak a hintókat az emelesős hidon s a mitsem sejtő vár-nagy kirimedve futott Ő Nagysága elé. «Nincs itt még az uram!?» — fuldokolt Báthory Zsó-fia, — aztán feleletet se várva, magából kikel-tett parancsolt rá a porkolábra, Orozán Bál-intra: «Készüljenek kegyelmeitek, mert mind-járt itt lesz, érzem, ide kell érnie, ebbe a biz-tos fészekbe...»

És bizony még csak ruhát se váltott ő, — hiába ellenkezett az anyja, úgy a hogy volt,

A FÖLDMŰVELÉSI MINISZTERIUM PALOTÁJÁNAK ÁTALAKÍTÁSI TERVE TÓRY EMILTŐL.

az úttól porosan futott fel az öreg bástya leg-tetejére s ott egy lőrészhez támasztva forró homlokát, merően nézett a nádasba vesző szathmári útra. Mint a ki esztét veszítette, bá-múlt le oda, nehéz órák hosszát. Az udvarbéli asszonyok persze követték a bástyafokra s né-mán telepedtek mögéje az ágyúfákra, meg a golyóbisos hegyecskékre. Alattvalói tisztelettel szemlélték Asszonyuk háborodását és várták, mi lesz. Csak a szegény Margit arca tetszett még sápadtabbnak a Báthory Zsófiánál is. Nagynehezen odavonszolta magát a szomszéd lőrészhez és titkolt aggodalommal meredt ő is a távolba. Mögöttük napnyugát táján biborosra váltak már a fellegek.

Zakrzeska Anna kezdett türelmetlenkedni. Ép a leányára akart rászólni, mikor Margit egyszerre halk sikolylyal rezent fel lőrése mellől. Ugyanabban a perczben Báthory Zsófia is felvetette a fejét. Ő azonban cseppet se lát-szott meglepettnek, inkább könnyebbülve sóhaj-tott fel. És csak ennyit mondott:

— No jönnek már, hál'Istennek!

Az asszonyok egymásra néztek, aztán elké-pedve szaladtak oda a kökoszorúhoz. «Ki jön, kit látsz ott?» — kiáltotta Zakrzeska Anna s hitetlenkedve pillantott le az útra. Csakugyan jött valaki, a nádas megöl különös csapat ka-nyarodott a vár iránt, — szennyesek voltak, bizony rongyosabbak Szent Márton szegényei-nél! Az asszonyok szorongva meresztgették a szemüket a közelgőkre:

— De hát kik ezek?... Nem, nem lehet ez a mi Nagyságos Urunk!

Báthory Zsófia mindeddig szótlanul nézte a jövevényeket. Egyszerre aztán kibuggyant a köny a szeméből és szaporán pergett le elvált-tozott arcán. Összezsapta a két kezét:

— De igen, ő az, az én uram!... Megváltó Isten, jaj, hogy néz ki az én szegény György uram!

Lettt ott zenebona; az eddig oly hitetlenkedő asszonyemberek háborodottan futottak egyik

lőréstől a másikhoz. Baj van hát csakugyan, szörnyű baj lehet! Ime, hisz üzött szegény-legényként tér meg Erdély Fejedelme, s a vele jöttek oly czafatosak, hogy biz'Isten, kivet latrokkal keritenéd őket egy bordába! De hát kik ezek a koldusra vedlett kíséret? Immár a vár alá ér az a pár száz ember s az udvarhöl-gyek még se mernek ráösmerni a fejüket lógató torzonborz alakokra. Végre egymás után kiál-tanak fel a hitvesek meg sógorasszonyok: «Szent atyám, az a rongyos csatlós... kegyel-med volna az, gógös Bánffy Dienes? Hát azok ott? Petki István... Mikes Mihály, Gyulaffy László... Ébeni István... Bethlen Ger-gely!...» Öreg Rhédeyné, a büszke Bethlen Druzszianna, könnyekben tör ki: «Néztek már kegyelmeitek, hát nem mintha a moslékos dé-zsárból húzták volna ki az én fényes László fiamat? László... fiam... Csakugyan te vol-nál az?»

Dübörög az emelesős híd a patkó alatt, — ám ekkorra jobban hangoslik már azoknak a szava, a kik nem látják kedvesüket a bármily rongyos, de mégis élve érkező szerencsések közt. Hol vannak a többiek, — Kemény, Kor-niss, Béli, meg Apaffy uraimék? Thoroczky Judith Huszár Péterért jajong... Margit kábultan nézi mindezt s csak a kezeit tördeli. Végre rekedten kiált fel:

— Mihály... én édes uram... Csakugyan nincsen közöttük Mihály?

Senki se felel neki, fut le a csigalépcsőn mindenki a menekülők elé. Szegény Tholda-laginé támolyogva követi őket. Mire a nagy szalába beér, már ott állnak a siralmas vitézek s a rájuk boruló asszonyok jajongva bódulnak a hírhallásokkal. Zavarosan hangzik: «ott ma-radtak?... hol maradtak?... átlábol-e majd Kemény uram a szörnyű tatár veszedelmen?...» Ki az az esőverte, bozotos szakállú ott a közé-pen? Láztól hajnallik a Fejedelem aszott arca, a hogy a feleségét magához öleli. Báthory Zsófia sirva tapogatója:

— Beteg Nagyságod, drága György uram!...

— Bizony, se ehetik, se ihatik, — mormog-ják a hivek körülötte.

Rákóczy csak sötéten bámúl a levegőbe. Rommá tört a nagyralátó, daczos ember, de azért még mindig nem adja meg magát. Góg még az alázata is, melylyel a végzet csapását fogadja:

— Istennek szent titka ez, Zsófi, ő büntet mi bűneinkért; de mások még vétkesebbek és jaj is leszen nekik még az én igaz Jehovámól! Csend követi szavait, csak Zakrzeska Anna rezzen és vet keresztet magára:

— Mindenható!... Ne hívja Nagyságod az Urat még nagyobb ítéletre!

A Fejedelem félre fordul és kéréletlenül néz a vén lengyel asszonyra:

— Kegyelmeitek maradhasson és ne szól-jon, — kegyelmeitek nem ösmeri az én Iste-nemet, nem imádkoztat hozzá én érettem. Hát te, Zsófi? — teszi hozzá gyanakvó fanatiz-mussal, — nézz a szemembe...

Pillanatra csak a Fejedelemasszony zokogása hallszik. Aztán sóhaját Rákóczy György és to-vább mondja, mintegy magának:

— Testünk, lelkünk tőri a nyavalya, eh, de mi a tetem bántódása a lélek kinjához képest? Hát igen, baj van, — a szoros csomójú, erős levelek daczára megcsalt a svéd-kozák barátság, a lengyel kirabolt és elárult. Vitt a tatár torkába. Igen, Zsófi, haditanács határozta, hogy személyünk távozásával legalább a haza sal-válódjék. A többi ott maradt...

A Fejedelem háborodottan takarja el a szemét:

— Eh, bár csak maradtam volna velük!

Egy kengyeltartó alázatosan hozza előre a lengyel diszából megmentett véres arany jogart.

— Vigyed innen! — tör ki Rákóczy indu-latosan, — ennyit hagytak meg a rablók len-gyel királyságomból! — Aztán dörmögve ma-gyarázza: rajta volt a lator csuklóban metszett keze, — vitéz Tholdalagi uram vágta le...

Margit aléltan látja, hallja mindezt, az utolsó szóra azonban nem tudja tovább türtöztetni magát. Keresztül tör a főemberek során és odahanyatlik a Fejedelem elé:

— Nagy jó uram, könyörüljön Nagyságod méltatlan szolgálóján! Csak egy istenes szót: Mihály... az én uram... él-e, vagy hal Tholdalagi Mihály? Szóljon Nagyságod, mert megszokad a szívem!

Körülbötte húsz más asszony jajong, de Rákóczy György azért mégis Margitra néz és végzetlenül szájalommal emeli fel őt:

— Ott maradt, láttam...

— Látta Nagyságod? — sikolt a szegény teremtes.

— Igen, — nyugtatja az országúr, de nyomban rá már a többi könyörgőknek felel: hej, azóta már bizonyára megvolt a nagy ütközés. Itélt Isten!

Margit szólna, faggatná tovább a Fejedelmet, csak hogy Ő Nagysága másfelé fordul. Tholdalaginének elborul a szeme. Valaki fel fogja és odavezeti a szála nyitott ablakához.

— No, nyugodjék meg hugomasszony!

Az ifjú nő feltekint. Ki is ez a vedlett formájú veres ember, a ki támogatja? Oly ellenzenes egy figura, oly bizalmasodó mohósággal tekint rája. Ösmerős ez az arc, csak a csepüvé gazosodott szakáll családja emlékeztet. Önkénytelenül húzódni kezd tőle, aztán rezzenve szól:

— Warkochy Gábor...

— Igen, én vagyok az. No ne féljen úgy tőlem, hugomasszony!

(Folytatása következik.)

A VIDÁMSÁG HÁZA.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Wharton Edith; angolból fordította Schöpllin Aladár.

Selden csendes vidámsággal nézte ezeket a manővereket. Lily nem felelt neki, mikor azt ajánlotta, hogy töltsék együtt a délutánt, de a mint a terve világos lett előtte, főkéletesen bizott benne, hogy ebbe a tervbe bele van foglalva ő is. A ház üres volt, mikor végre meghallotta Lily lépteit a lépcsőn; ő a billiárd-szobából jött ki hozzá. Kalap és séta-ruha volt rajta s a kutyák lábainál ugráltak.

— Azt gondoltam, hogy a szabad levegő mégis csak jót fog tenni, — mondta magyarázólag.

Selden azt felelte, hogy bizony jó lesz megpróbálni.

A kirándulók elmaradnak legalább négy óra hosszat, Lily és Selden előtt szabad volt az egész délután s a ráérés és biztonság tudata teljessé tették Lily könnyed jókedvét. Ennyi ideig beszélgethet, minden különös czélatosság nélkül, — nagyon jól tudta élvezni a szellemi kőszálás ritka örömeit.

Oly mentesnek érezte magát minden egyéb érdektől, hogy némi sértődöttséggel hallgatta Selden gyanúsítását.

— Nem tudom, — mondta, — miért vádol mindig azzal, hogy mindent kiszámítottan csinállok.

— De hiszen maga vallotta így a minap: maga mondta, hogy egy bizonyos irányban kell haladnia s ha már tesz valamit, hát illő, hogy egészen tegye, ne félj.

— Ha úgy érte, hogy egy leánynak, ha nincs senkije, a ki törődjék vele, magának kell magával törődnie, akkor kész vagyok elfogadni fölvetését. De gyászos lénynek tarthat engem, ha fölteszi rólam, hogy impulzusoknak sohasem engedek.

— Hiszen én ezt nem is így értem. Hát nem mondtam, hogy a maga lángszeg ép abban van, hogy az impulzusokat czélatokká alakítja?

— Az én lángszegem? — kérdezte Lily, hirtelen elmelázva. — Van-e a lángszegnek egyéb döntő tanujale, mint a siker? Nekem pedig bizony nem volt sikerem.

Selden hátrahatóla kalapját és oldalvást nézett a leányra.

— Siker? Mi hát a siker? Érdekelne, hogy maga miként definiálja.

— A siker? — Lily habozott. — Hát, ha az ember annyit facsar ki magának az életből, a mennyit akar. Ez persze, elvégre is relativ dolog. A maga szemében nem ez a siker? — Az én szememben? Isten mentsen!

Hirtelen energikus mozdulattal egyenesedett ki, térdére támasztva könyökét s lenézve a rétekre.

— Az én szememben — mondta — a siker a személyes függetlenség.

— Függetlenség? Függetlenség a gondoktól? — Mindentől, a pénztől és a szegénységtől, a gondtalanságtól és a gondoktól, minden materiális eshetőségtől. A köztársaság egy nemét tartani fenn a lélekben, — ez a siker az én szememben.

Lily megértő mozdulattal hajolt előbbre.

— Tudom — tudom — különös dolog, de én ma ugyanezt éreztem.

Selden titokt gyöngédséggel nézett a szemébe.

— Olyan ritka magánál ez az érzés? — kérdezte.

Lily kissé elpirult a tekintete alatt.

— Ugy-e, maga rettentően önzőnek tart engem? De talán inkább az a baj, hogy sohasem lehetett válogatnom. Nem volt senkim, a ki beszélhet volna nekem a lélek köztársaságáról.

— Erről nem szokott beszélni senki, — olyan ország ez, a melynek útját maga kell, hogy megtalálja az ember.

— De én sohasem találtam volna meg az útját, ha maga nem beszél róla.

— Hiszen vannak jelzőablak, de tudni kell őket olvasni.

— Igen, én el tudtam olvasni, el tudtam olvasni! — kiáltott fel Lily fölmelegedve. — Valahányszor magával találkozom, mindig mintha egy betűvel többet olvasnék el arról a jelzőablakról és — tegnap — tegnap este az ebédnél belekukkantottam a maga köztársaságába.

Selden még mindig nézett rá, de most már más szemmel. Eddigél a Lily társaságában és a vele való beszélgetésben az az esztetikai mulatsága telt, a melyet a gondolkozó férfiak keresni szoktak a csinos nőkel való felületes társalgásban. A csodáló néző módjára állott szemben vele s majdnem sajnálta volna, ha fölfedez benne valami érzelmi gyöngeséget, a mely megzavarhatná czéljai megvalósulását. De most föltesztelt előtte ez a gyöngeség — és most már ezt találta Lilyben a legérdekesebbnek. Ma reggel a rozskedv egy pillanatában került elébe, az arca sápadt volt és elváltozott s szépségének ez a esökkenése valami fájalmas bájít adott neki. *Ilyen ő, mikor egyedül van!* Ez volt az első gondolata, a másik pedig: észrevesse annak a változásnak, a mely az ő jöttére végbe ment rajta. Társalkodásuk veszedelmes pontja az volt, hogy nem lehetett kételkednie Lily iránta való rokonszenvének spontán voltában. Akármilyen látószögéből nézte mind mélyebbé váló bizalmasságukat, nem tudta benne fel találni a czélatosságot Lily részéről s hogy egy ily pontosan kitervelt pályafutásban az előre nem látott elem szerepét játszsza: ez izgatta még már az érzelmi kísérletezéssel.

— Nos — mondta — és a mit abban a köztársaságban látott? Szeretné többet is látni? Be akar állani közénk?

Elővette beszédközből a cigaretta-tárczáját s Lily is felé nyúlt.

— Oh, adjon nekem is, — nem cigarettáz-tam már napok óta!

— Mért ez a természetellenes önmegtartóztatás? Bellomonthan mindenki dohányzik.

— Igen, de azt tartják, férjhez menendő fiatal leányhoz nem illik s e pillanatban én férjhez menendő fiatal leány vagyok.

— Ah, akkor attól tartok, nem bocsáthatjuk be a köztársaságba.

— Miért nem? Hát ott kötelező a coelibátus?

— Egyáltalán nem, amár meg kell vallanom, nagyon kevesen vannak ott a házások. De maga valami nagyon gazdag emberhez fog férjhez menni s gazdag embernek a mi köztársaságunkba ép oly nehéz bejutni, akár az írás szerint a mennyországba.

— Azt hiszem, ez igazságtalan dolog, mivel, ha jól értettem, a köztársaságba való bejutás egyik feltétele, hogy az ember ne törődjék túlságosan a pénzzel. Erre pedig az egyetlen mód az, ha jó sok van belőle.

— Ép úgy mondhatná azt is, hogy az egyedüli mód, hogy az ember ne törődjék a levegővel, az, ha elég van belőle, hogy lélegzeni tudjon. Bizonyos tekintetben ez igaz, de ha maga nem törődik is a levegővel, törődik vele a tüdeje. És ugyanígy van a maga gazdag embereivel, — lehet, hogy nem gondolnak a pénzre, de csak benne tudnak lélegzeni; tegye át őket más elembe, hogy fognak vergődni és fuldokolni!

Lily elgondolkozva nézett keresztül cigaretta-füstkarikáin.

— Úgy tünik föl nekem, — mondta aztán, — hogy maga is meglehetősen sok időt tölt abban az elemében, melyet úgy megvet.

Selden nem zavarta ki nyugalmából ez a döfés.

— Igen, de megpróbáltam kételtű maradni: a míg az ember tüdeje más elemben is működni tud, addig nincs baj. Az igazi alchimia abban van, hogy az aranyat vissza tudja változtatni valami mássá s ez az a titok, a melynek kulcsát a maga barátainak legtöbbször elvesztette.

Lily elgondolkozott.

— Nem gondolja, — mondta aztán, — hogy azok, a kik hibákat keresnek a társadalomban, túlságosan hajlandók azt czélnak tekinteni, nem pedig eszköznek, ép úgy, mint azok, a kik megvetik a pénzt, úgy beszélnek róla, mintha csak arra való volna, hogy élére verjék és fölhalmozzák. Nem okosabb erre is, arra is mint eszközre nézni, a melyet föl lehet használni ostobán vagy okosan, a használó tehetőségének megfelelően?

— Kétségkívül ez a józan felfogás, de a társadalomban az a furesdo dolog, hogy azok tekintik czélnak, a kik benne vannak, nem pedig a kerítésen kívül álló kritikusok. A legtöbb más látványossággal másképp áll a dolog: a hallgatóság van az illúzió hatása alatt, de a szereplők tudják, hogy a reális élet a rivaldán kívül van. Azok, a kik a társaságba munkájuk után pihenésül járnak, azok arra használják, a mire való, de ha az ember azért kezd dolgozni, akkor életének arányai elváltoznak.

Selden kissé kiegyenesedett.

— Isten bizony — folytatta, — én nem becsülöm alá az élet dekoratív oldalát. Az én szememben a fényűzést igazolja az, a mi termett belőle. A baj azonban az, hogy az emberi természetből oly sok használódik fel ebben a természetben. Ha mi mind a kozmikus hatások nyers anyaga vagyunk is, az ember mégis csak jobban szeret az a tűz lenni, a mely megacézolja a kardot, mint az a hal, a mely bizzorra festi a szövetet. S az olyan társadalom, mint a miénk, mennyi jó anyagot pazarol, hogy megfesse kis darabka szövetét! Nézzon erre a Silvertont Nedre, — igazán túlságos jó arra, hogy ő vele fényesítsék ki valakinek a társadalmi kopottságát! Ime egy fiatal ember, a ki most indult neki, hogy fölfelezi a mindenséget: nem szomorú dolog, hogy a vége az, hogy Fisherné szalonjában kell megtalálnia?

— Ned nagyon kedves fiú és remélem, elég sokáig fogja megtartani illúzióit, hogy szép vereseket csináljon belőlük. De azt hiszi, csak a társadalomban vesztetheti el az illúzióit?

Selden vállvonogatva felelt.

— Miért nevezük minden nemes gondolatunkat illúzióknak, az aljasokat pedig mind igazságoknak? Nem eléggé elítéli a társaságot már az is, hogy az ember ilyen frazeológiát sajátít el benne? Kis hijja, hogy magam is el nem sajátítottam ezt a beszédmódot olyan idős korban, a milyen Silvertont és tudom, mennyire meg tudják változtatni az elnevezések a vélemények színezetét.

Lily sohasem hallotta még Seldent ilyen meggyőződéssel beszélni. Rendes körülmények közt eklektikus módjára viselkedett, a ki könynyedén odább fordul. Egészen meghatotta Lilyt az a bepillantás, melyet abba a laboratóriumban nyert, a hol Selden meggyőződésesei formálódtak.

— Maga is csak olyan, mint a többi értnekek — kiáltott fel. — Miért nevezi a köztársaságot köztársaságnak? Hiszen ez egy zártkörű társaság, a melyben mindenféle bírálgató kifogásokkal élnek, hogy az embereket távol tartsák tőle.

— Azt hiszem, ez igazságtalan dolog, mivel, ha jól értettem, a köztársaságba való bejutás egyik feltétele, hogy az ember ne törődjék túlságosan a pénzzel. Erre pedig az egyetlen mód az, ha jó sok van belőle.

— Ép úgy mondhatná azt is, hogy az egyedüli mód, hogy az ember ne törődjék a levegővel, az, ha elég van belőle, hogy lélegzeni tudjon. Bizonyos tekintetben ez igaz, de ha maga nem törődik is a levegővel, törődik vele a tüdeje. És ugyanígy van a maga gazdag embereivel, — lehet, hogy nem gondolnak a pénzre, de csak benne tudnak lélegzeni; tegye át őket más elembe, hogy fognak vergődni és fuldokolni!

Lily elgondolkozva nézett keresztül cigaretta-füstkarikáin.

— Úgy tünik föl nekem, — mondta aztán, — hogy maga is meglehetősen sok időt tölt abban az elemében, melyet úgy megvet.

Selden nem zavarta ki nyugalmából ez a döfés.

— Igen, de megpróbáltam kételtű maradni: a míg az ember tüdeje más elemben is működni tud, addig nincs baj. Az igazi alchimia abban van, hogy az aranyat vissza tudja változtatni valami mássá s ez az a titok, a melynek kulcsát a maga barátainak legtöbbször elvesztette.

Lily elgondolkozott.

— Nem gondolja, — mondta aztán, — hogy azok, a kik hibákat keresnek a társadalomban, túlságosan hajlandók azt czélnak tekinteni, nem pedig eszköznek, ép úgy, mint azok, a kik megvetik a pénzt, úgy beszélnek róla, mintha csak arra való volna, hogy élére verjék és fölhalmozzák. Nem okosabb erre is, arra is mint eszközre nézni, a melyet föl lehet használni ostobán vagy okosan, a használó tehetőségének megfelelően?

— Kétségkívül ez a józan felfogás, de a társadalomban az a furesdo dolog, hogy azok tekintik czélnak, a kik benne vannak, nem pedig a kerítésen kívül álló kritikusok. A legtöbb más látványossággal másképp áll a dolog: a hallgatóság van az illúzió hatása alatt, de a szereplők tudják, hogy a reális élet a rivaldán kívül van. Azok, a kik a társaságba munkájuk után pihenésül járnak, azok arra használják, a mire való, de ha az ember azért kezd dolgozni, akkor életének arányai elváltoznak.

Selden kissé kiegyenesedett.

— Isten bizony — folytatta, — én nem becsülöm alá az élet dekoratív oldalát. Az én szememben a fényűzést igazolja az, a mi termett belőle. A baj azonban az, hogy az emberi természetből oly sok használódik fel ebben a természetben. Ha mi mind a kozmikus hatások nyers anyaga vagyunk is, az ember mégis csak jobban szeret az a tűz lenni, a mely megacézolja a kardot, mint az a hal, a mely bizzorra festi a szövetet. S az olyan társadalom, mint a miénk, mennyi jó anyagot pazarol, hogy megfesse kis darabka szövetét! Nézzon erre a Silvertont Nedre, — igazán túlságos jó arra, hogy ő vele fényesítsék ki valakinek a társadalmi kopottságát! Ime egy fiatal ember, a ki most indult neki, hogy fölfelezi a mindenséget: nem szomorú dolog, hogy a vége az, hogy Fisherné szalonjában kell megtalálnia?

— Ned nagyon kedves fiú és remélem, elég sokáig fogja megtartani illúzióit, hogy szép vereseket csináljon belőlük. De azt hiszi, csak a társadalomban vesztetheti el az illúzióit?

Selden vállvonogatva felelt.

— Miért nevezük minden nemes gondolatunkat illúzióknak, az aljasokat pedig mind igazságoknak? Nem eléggé elítéli a társaságot már az is, hogy az ember ilyen frazeológiát sajátít el benne? Kis hijja, hogy magam is el nem sajátítottam ezt a beszédmódot olyan idős korban, a milyen Silvertont és tudom, mennyire meg tudják változtatni az elnevezések a vélemények színezetét.

Lily sohasem hallotta még Seldent ilyen meggyőződéssel beszélni. Rendes körülmények közt eklektikus módjára viselkedett, a ki könynyedén odább fordul. Egészen meghatotta Lilyt az a bepillantás, melyet abba a laboratóriumban nyert, a hol Selden meggyőződésesei formálódtak.

— Maga is csak olyan, mint a többi értnekek — kiáltott fel. — Miért nevezi a köztársaságot köztársaságnak? Hiszen ez egy zártkörű társaság, a melyben mindenféle bírálgató kifogásokkal élnek, hogy az embereket távol tartsák tőle.

— Az nem az én köztársaságom. Ha az volna, államesinyt rendeznék és magát ültetném a trónjára.

— A valóságban tehát, azt gondolja, sohasem léphetek át a küszöbén? Oh, tudom, hogy érti, — megveti az ambícióimat, azt tartja, méltatlanok hozzám.

Selden elmosolyodott, de nem ironikusán.

— Hát ez nem hódolat jele? A legtöbbekhez azok közül, a kik közt maga él, méltónak tartom őket.

Lily komoly tekintettel fordult felé.

— De nem lehetséges-e, hogy ha nekem is megvolnának azok az eszközeim, a melyek azoknak az embereknek, én jobban hasznukat tudnám venni? A pénz sok mindenfelére való, nemesak gyémántokat és automobiloikat lehet rajta venni.

— Persze hogy nem. Maga nyilván kórházakat alapítana, hogy expiálja a gyémántokban való örömet.

— De ha azt hiszi, hogy csak gyémántokban telik örömem, akkor azt is kell hinnie, hogy az ambícióim méltók hozzám.

Selden erre a támadásra elnevette magát.

— Ah, édes Miss Bart, én nem vagyok az isteni gondviselés, hogy biztosíthassam önt arról, hogy majd öröme telik abban, a mit el akar élni.

— Hát akkor a legjobb, a mit javamra mondhat, az, hogy miután küzdöttem, hogy elérjem, nem telt benne örömem. Milyen nyomorúságoknak látja a jövőmet! — tette hozzá nagyot sóhajtvá.

— És maga nem látta soha olyannak?

Lily arcát lassan befutotta a pirosság, nem az igazolom pirja, hanem olyan, a mely az érzelmek mélyéből tör elő, mintha szellemének megerőltetése váltotta volna ki.

— Bizony nem egyszer — mondta, — de ha maga mutatja meg, sokkal sötétebbnek tünik fel.

Selden nem felelt erre a felkiáltásra. Egy darabig hallgatva ülték, mialatt valami remegett köztük a levegő széles nyugalmában.

— Miért teszi ezt velem? — kiáltott fel Lily. — Miért tünteti fel előttem gyűlöletesnek azokat a dolgokat, melyeket választottam magamnak, ha nem tud adni helyettük semmit?

(Folytatása következik.)

A MULT NÉPE.

— Itáliai emlékek. —

I.

Az olasz czizmát az egész világon a kultura kincsesházának szokták nevezni. Ha azonban egy kissé képletesen akarunk beszélni, azt is mondhatnánk, hogy maholnap az olasz czizma — el lesz nyűve. A kulturája, a mely kétszer is elérte a legmagasabb fokot, ma a «hullámvonalak» völgyében van. A művészete megrekedt. A népe elmaradt a máról. Az olasz nép ma már a mult népe, a fejlődés kevés reményével. De sok tanulsággal egy olyan népnek, a mely benne van a fejlődésben és tanulni akar. Ez esetben, az ősi magyar szokástól eltérve, nem a maga, de a más kárán.

A mi az Itália-járóknak első sorban feltűnik, az, hogy az olasz köznépi csodálatosan szegény. Az okát kevesen keresik és még kevesebben találják meg. Az a legjobb eset, hogy az idegenek még észre tudják egyáltalán venni, hogy milyen nem emberi eledellel él a hajdani civisek késő ivadéka. Főeledele a kétretű lepény, a mely közé valami spezializált zöldségkeveréket illeszt. Nyaranta fűgét. Ez a reggelije, ebédje, vacsorája. Néha-néha halfélet is eszik, de rendszerint csak a nyolcz-karú polyp, vagy praline jut neki. Egyes vidékeken a sült csiga a főeledel. De mind ehez jó adag bor jár, délből, este is. A bor olcsó is — 10—12 krajczár literje — jó is. Aztán meg büfélejtő is.

Ennek a rozsz táplálkozásnak megvan természetesen a maga következménye. A satnya, esenevész nép, a mely itt mellett gyávalelkű és alattomos is, a minék okát pedig, a nagy szegénység okával együtt, három helyen is kereshetjük és — meg is találhatjuk. Nem is nagy fáradsággal.

Az első hely: a latifundiumok rendszere. Ez még a császárok korabeli Róma büne. Akárcsak a hajdani optimátusok és oligarchák idejében, ma is latifundiumok Itália megművelhető

MUNKÁBA ÁLLOTTAK A KÖMÜVESEK.

földei. Egy-egy nagy úr kezében ezer és ezer hold. Ebből a polgárságnak, vagy pláne az alsóbb néposztálynak vajmi kevés keresete van. A mint ez mindenütt így van a latifundiumokkal, a melyek a kultura szempontjából holt területek, akárcsak az éjszaki pólus. A Pamphily-Doria hercegek, Corsinik, Tarloniak, Colonnák a maguk embereivel műveltetik meg a földjeiket, ha — egyáltalán megműveltetik. Mert Pamphily hercege pl. azt sem teszi. A birtokainak legnagyobb része — vadászterület. Pedig jó, televény föld volna. Ezer és ezer talián család élhetne belőle... Így azonban csak nagyúri vadászok előtt vannak nyitva a sorompói. A nép azalatt kopoghat. Vagy ha elfogyott a túrelme, összetűzhet a nyakára ültetett carabinieriakkal. Mint a hogy Catániában tette.

A második hely, a hol a nép szegénységének okát megtalálhatja az ember, szoros összefüggésben van az elsővel. És ez a pápaság földi uralmának az elfajulása. A latifundiumok nagy része ugyanis pápai eredetű. A Pamphilyk, Dóriák, Corsonik és Colonnák, mind pápák voltak egy időben. A testvéreiknek természetesen, szintén jutott azután a földi uralomból... Itt egy birtok. Ott egy birtok. Azután meg a pápaság adóiban vértett el lassankint a nép gazdasági ereje. A pápai pompához, a tömérdék templom alapításához tömérdék pénz kellett, a melyet természetesen első sorban az olasz nép izzadt ki... A legtöbbszor bizony véres verejtékkel és innen magyarázható meg az a nagy antiklerikalizmus, a mely a pápai trónhoz legközelebb álló Itáliában is elharapódzott. Ezt a nagy antiklerikalizmust pedig a legjobban jellemzi, hogy IX. Pius koporsóját a temetések a Tiberiusba akarták fordítani és hogy XIII. Leo koporsóját is csak éjjel, lopva fogják átszállítani a Lateranóba, végleges sírjába... Pedig a pápaság legalább igyekezett még valamit a nép javára tenni. Neki köszönhető pl. a Monte di Pietà intézménye, a mely egyenesen a szegénysorsú emberek istápolására alakult. Kamatmentes kölcsönt adnak pl. a köznépi zalogba tett holmaira és minden év karácsonyan egy bizonyos számú zalogtárgyat — és nagy számú — kisorsolnak és azt minden kamat, vagy törlesztés nélkül visszaadják. Kórházak is vannak. De mindezzel sem tudják visszabilenteni a közhangulatot a maguk javára. A szocializmus által, a mely itt különösen erős gyökeret vert, felnyitják a szemek a meországnak is, és ő szemükben is a pápaság az egyik nagy oka a nép elszegényedésének.

A harmadik ok pedig magának az államnak a kapzsisága, a mely mindent a maga karmai közé kaparított. Itáliában minden monopolium: dohány, gyufa, só. A sőt pl. trafikban árulják, mint a gyufát és öt fillérért annyit se

kap az ember, mint nálunk két fillérért. Aztán, ha valaki régiséget talál, be kell szolgáltatnia, de jutalom — az nincs. A muzeumok is az állam kezében vannak, már pedig épen a muzeumnézó idegenek az olasz nép igazi keresetforrásai. A muzeumokkal a cicerónákat is magához ragadta az állam és ma már legtöbb helyen állami cicerónék kínálgatják magukat. Pár hónapon belül pedig a képes levelezőlapokra is ráteszi a kezét az állam: ezt is megadóztatja. Mindennek fejében pedig alig nyújt valamit és így tudja csak az ember igazán megérteni, hogy miért vándorolnak ki oly nagy számmal Itáliából, a földi meseországból az emberek... Hogy pedig az olasz állam igazán milyen keveset nyújt a fiainak, azt nem kell valami erősen bizonyítani. Elég, hogy ha csak a calabriai földrenegés inségesire, meg a Vesuv-melléki nyomorultakra gondolunk. A tavalyi áprilisére. Akkor is a külföldön koldult segítségért és az a három millió, a melyet e czéla fordítottak, egy sőt még mind külföldön gyűlt össze. A catániai, meg a sardegnaie éhezők számára se volt pénze az olasz államnak. De a Viktor Emánuel emlékműre volt 16 millió lírája. Meg az Umberto szobrokra pár millió líra...

II.

A mult népe, lelkében, még ma is a régi. Az idegent még ma is lenézi, mint akár kétezer esztendővel ezelőtt, pedig most — belőle él. Jóformán egyedül belőle. A babonái is megvannak és a pogány kultuszt még a templomaiba is bevitte. Nincs az a templom, a melyben valami csodatévő szentkép vagy szobor ne volna. A Szent Péter-templomban pedig Szent Péter szobrát egyenesen felöltöztetik Péter és Pál napján, akárcsak a régi pogány világban az istenek szobrát. De a modernségnek is engedte utat. Az utcasarki Madonna-képek alatt pl. villámos lámpa ég, mint örökmécses. A circensesek is megvannak még. De ezek is modern formában, mint a minők a repülőnepek. Hangos, tarka olasz czéczók. Lelkükben: circensesek. Statuto-ünnepek pedig valósággal a mult éled fel a Capitóliumon, a hol a férfierejnyeket jutalmazzzák meg. Akár csak a multban a hősoket.

Testben már alig lehet rá azt mondani, hogy a mult népe ma is a régi. Igazi, klasszikus római típusú ma alig talál az ember egész Itáliában. Csak épen Rómában, a Trastevere negyedben. Ez a negyed voltaképpen az alsóbb néposztályé. Egyszerű nép, a legtöbbje kocsis, vagy kofa. De az arcuk valósággal klasszikus. Nero meg Caligula-arcok a kordék bakján, vagy Julius Cézárak a palinés kofák között. A nyelvük is egészen más. Nem az öblös kejtésű nápolyi, sem a recsegő szicíliai, sem a lány ró-

CZENCZI EMLÉKEI. — Baditz Ottó festménye.

HAZATÉRÉS. — Poeko Góza festménye.

mai dialektus. Valami ósmaradvány a latin időkből.

Csak egyben egyezik meg a többi taliánál: épen olyan piszkos. No meg, hogy az utcáik épen olyan hangosok, mint a többié. Éjjel is, nappal is. De főként éjjel. Ez pedig igazi nemzeti speciálitás. Az utca egyuttal az otthonuk is. Nem is a második, hanem mindjárt az első otthon. Ott esznek, ott dolgoznak, ott alszanak. A házak jóformán csak arra valók, hogy előtűk üssék fel a tanyájukat.

Az olasz utcákat még más is jellemzi. Az a vászonerdő, a mely ott lobog, suhog a házak között kifeszített szárító kötélen. Mert ez elmaradhatatlan a legkisebb, vagy a legnagyobb olasz városban is: a mosást mind az utcán szárítják. A mi bár pittoreszk látvány, de kellemetlen, mert a félig nedves mosásból egyenest az ember nyaka közé eszrog a víz. Ha ugyan azt viznek lehet nevezni.

Az olasz utcák pittoreszkességét még növelik az utcái szarkofágok. Némelyik talián utca valóságos múzeum. A tipikus szökőkutak, vagy eszrog kutak alatt gyönyörű márvány szarkofágok. Egyik-másik utcában tíz-husz. A díszítésükön, a faragásukon, a vonalaikon látszik, hogy legalább is kétezer esztendősek. Hogy ki fektette benne valamikor hajdanán? Szenátor? Patricius? Oligarcha? Azzal itt senki sem törődik. Itt csak egy-egy boros kordé áll meg néha előtte és az ösztövérvérszív izsik belőle...

Akárosak egy vályuból. Nálunk külön múzeumot állítanak neki.

Hogy ebben a pittoreszkességben valóságos kincsesbányája van a művészetnek, ez természetesen. De az olasz művészet ma már, természetesen, nem az, a mi volt. Az olasz ég alatt ma már nincs meg az a klasszikus nyugalom, az a semmittevő meditálás, és így a klasszikus nyugalom sincs meg a művészetében. Voltaképpen ez az igazi oka, de kitételeket lehetne egy új Taine-nek írni erről. Meg a mai olasz művészetéről, a mely festészetben Segantínit, Vannát, Celentanót, a szobrászatban Ximenes Ettore-t, Norfinit, Lorenzettit, Cifarrellót, a zenében Leoncavallót, Mascagnit, Puccinót, az irodalomban Vergát, Braccót és D'Annunziót mondhatja magáénak. Ezek közül valamennyi kiforrott, erős egyéniségű művész, a kik a cinquecento nagy mestereit vallják mestertüknök. Az újabb gárdáról még alig jutott hozzánk hír. Pedig ott is for-

rongás van... Hogy a forrongó mustból mi fog kiforrni, azt ma még senki sem tudja. Lehet, hogy olasz vinkó. Lehet, hogy — marsala.

Amnyi azonban bizonyos, hogy az olasz népnél műértőbb nép aligha van a földkerekségen. A multak művészeti csodáin nőtt fel és így talán nem is olyan csoda, hogy érzi-e van a művészethez. Irodalomhoz, festészethez, szobrászathoz, zenéhez. Ez utóbbihoz talán leginkább, mert ezt még most is fejlesztik, istápolják. Ebben a tekintetben pl. határozottan tanulhatunk a mult néptől. Színházakban vasárnaponként népszerű hangversenyek vannak, pár soldós jegyekkel. A ki előbb jön, azé a jobb hely. Az utcákon, tereken, gallériákban, nagy, nyilvános, ingyenes hangversenyek. A műsorok a lehető legjobb nevű művészek műveiből: Beethoven, Liszt, Wagner, Mascagni, Puccini, Boito. Hogy pedig a színművészethez mint értenek, azt igazán fölösleges igazolni. Eleget ő ráutalni.

És ez a műértés megvan valamennyi típusánál az olasz fajnak. Pedig típusok szerint ugyancsak különböznek egymástól pl. az éjszakai szöke olaszok, meg a szicíliai afrikai feketeségű taliánok. De más a toszkánai és más a piemonti, a nápolyi, meg a sardegnai is. Színre, dialektusra, munkakedvre. Egyedüli dolgos törzs közöttük a toszkánai, a mely ősi etruszk és germán vérkeverék. Ez a vér az, a melylyel most egész Itáliát be szeretnék oltani, hogy földműves meg iparos náció legyen belőle, az évszázadok henységéből. Hogy mi lesz belőle? Elzülük-e, vagy földműves nép, ipari állam lesz-e? Erre csak az idő fogja megadni a választ. De az idők jele, hogy már Itáliában is felütötte fejtét az égető kérdés.

Balla Ignác.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Régen. Szikra, a kitűnő író új könyvet adott ki ez alatt a cím alatt; kilenc kis rajzot ad benne, szívesen fogadott ajándékul az olvasónak. Mind a kilencet összekötö egy közös alaphang: a multa való visszaemlékezés. A rajzok mind az író gyermekkorának emlékeit elevenítik meg, azt a környezetet, melyben fölnevelkedett s melyben szárnyait kibontogatta. Nagyon hangulatos, kedves dolgok, az író, a ki különben nem ellensége az egészséges malicziának, itt teljesen átadja magát a gyermekkor meleg, meghatott hangulatának, mely-

ből ép oly vonzón bontakozik ki a maga gyermeki alakja, mint a környezeté. A kedves, szép novellák nagy díszszel vannak kiállítva, az illusztrációk Undi Mariska esetje alól kerültek ki. A talentumos fiatal művésznőnek ez az első efféle természetű munkája, a mely szemünk elé került s érdekesen nyilatkozik benne forrongó, önmagát s az önmaga megnyilatkozását kereső tehetsége. Nem szokásos szöveg-illusztrációkat csinál, hanem u. n. könyvdísz: a lap szélére a szöveg hangulatával összhangzatos stílizált díszítményeket, színben és vonalakban eszesélyes jeleneteket. Ez a forma és stílus nálunk teljesen új s ezért sokan lesznek, a kiket épen szokatlanságával zavarba ejt egy kicsit. Undi Mariska rajzaiban sok az elmesség, a szín- és rajzbeli finomság, de van kiforratlanság is: az illusztráció nem mindig alkalmazkodik a szöveghez, nem simul vele össze, előtérbe nyomakodik a rovására, úgy hogy olvasás közben is érezzük zavaró hatását. Ep az ilyen illusztrálás modern mestereitől lehet megtanulni, hogy a könyvdísznek nem szabad soha a szöveg fölé kerekedni, alája kell magát rendelni, mert az a hivatása, hogy olvasás előtt fölkelte, olvasás után pedig tovább zengesse a könyv hangulatát. Olvasás közben a szöveg az ír s ha az olvasó figyelmét elvonja tőle az illusztráció, akkor túllépte hatáskörét. Undi Mariskának azok az illusztrációk, melyekben ezt a mértéket megtartja, kedvesen, érdekesen hatnak, a vonalak, színek a maguk stílizált voltában művésziileg elegyednek össze. Mindenesetre ez a könyv érdekes kísérlet a modern magyar könyvdísz terén; a nyomda is tőle telhetőleg igyekezett együtt haladni az írónal és a művésznővel, nagy gondnal, rendkívül finom papíron, szépen nyomott vörös betűkkel nyomtatta a könyvet.

Szepesvármegye művészeti emlékei. Harmadik részével befejeződik az a nagy arányú munka, melyben derék és buzgó műtörténeti írónk, Divald Kornél részletesen ismerteti régi műemlékek dolgát, leggazdagabb vidékeink egyikének, Szepesvármegye művészeti emlékeit s melyet a szepesvármegyei történeti társulat ad ki dr. Vajdovszky János szerkesztése alatt. Ez a munka szinte felfedezésként hat még a tárgy iránt közelebről érdeklődőkre is, mert a régi felsőmagyarországi kultúra emlékeinek oly gazdag anyagát tárja elénk, a melyről legfeljebb sejtelmünk lehetett, biztos tudomást azonban eddig nem nyerhettünk róla. A harmadik, befejező rész az iparművészeti tárgyakat veszi sorra. Majdnem csupa egyházi szerek ezek, templomi kelyhek, feszületek, zentségtartók, butorok, egyéb faragványok, misemondó s egyéb egyházi ruhák, himzések, szövetek stb. Sok szép nagybecsű tárgy, nem egy közöttük művészi érték s formai tökéletesség dolgában első rendű műremek. Nagybárra képekben is be vannak mutatva,

még pedig valóban igen sikerült, gondos nyomású reprodukciókban. Tíz képmellékletet és 87 szövegképet tartalmaz a 90 lapra terjedő könyv, — ebből is láthatni illusztráció-anyagának gazdagságát. Divald jó szemmel, világosan írja le s megbízhatóan határozza meg a tárgyakat s igen érdekes képét rajzolja meg belőlük a régi Szepesség iparművészetének. A nagyon tanulságos és értékes munka kiadásával a kiadó társulat igen hasznos szolgálatot tett a magyar műtörténetnek.

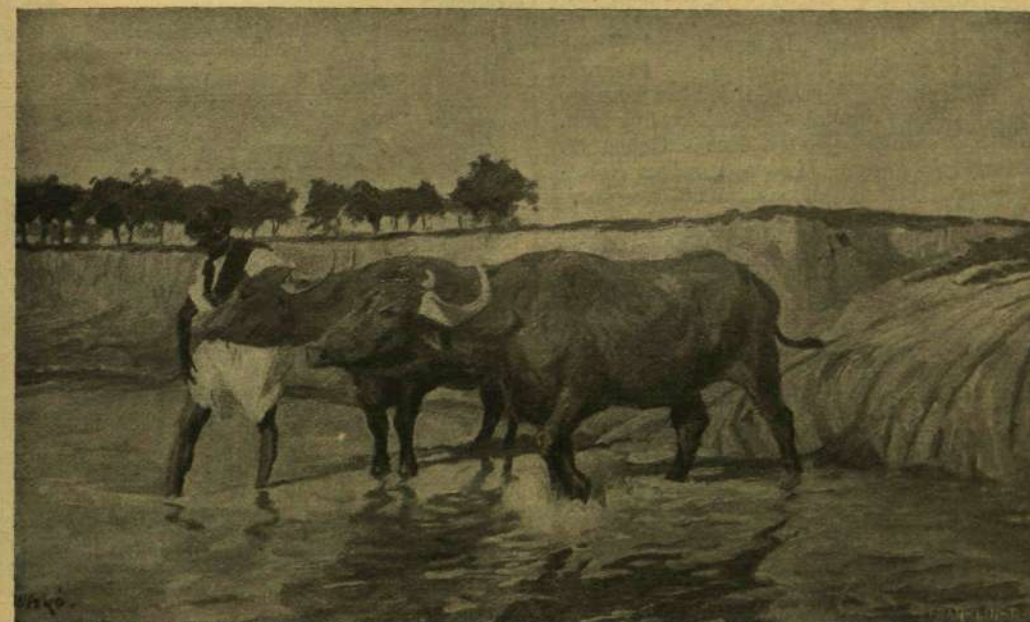
A fák és madarak napja az iskolában. Ismeretes dolog, hogy gróf Apponyi Albert miniszternek hivatalba lépése után egyik első intézkedése volt, hogy elrendelte az iskolákban amerikai mintára a madarak és fák ünnepének tartását. Akkoriban beszéltek is lapok, pedagógusok a dologról, de csak kevesen voltak tisztában azzal, hogy voltaképpen miben áll ez az ünnep s mi a célja és jelentősége. Ennek megmagyarázására vállalkozott dr. Krécsy Béla egy kis füzetben, a mely most jelent meg, a melyet jó volna mindenkinek elolvasni, a kinek az iskolai dolgokba befolyása van. Krécsy hivatott is erre a feladatra, mint a ki közvetlen tanulmányozás alapján nagyon jól ismeri az amerikai tanügyi állapotokat s elsőlűl pendítette meg nálunk ez ünnep tartásának eszméjét még 1897-ben. Akkor az indítvány nem talált meghallgatásra, később Herman Ottó vetette fel újra az állatvédő egyesületben s az ő ismételt sürgetése birta rá az egyesületet arra, hogy memorandumot adjon be a tárgyban a közoktatási miniszterhez, a minnek eredménye lett

ARATÁSKOR. — Csók István festménye.

marasztalni közülük, már azzal is hasznos szolgálatot tenne.

Uj könyvek: Régen; elbeszélések, írta Szikra. Undi S. Mariska

BIVALYOK. — Juszkó Béla festménye.

Apponyi ismert rendelete. Krécsy jóra való kis füzetében előbb elmondja az amerikai iskolákban szokásos faültetés ünnepét, azután a madár-napról szól, közölve az ehhez szükséges tudnivalókat a madarakról: becskéket, kártevőket, irtásukat, védelmüket, tanulmányozásuk módjait s végül tanácsokat ad a madárnapok tárgysorának összeállítására vonatkozólag.

A posvány. A mult évben óriási felléniést keltett Amerikában egy irányregény, Upton Sinclair munkája, melynek éle a chikagói húsgyárak ellen irányult. Borzalmas színekkel írta le azt a rettenő lelkismeretlenséget, a melylyel a legfontosabb élelmiszereket kezelik, a szennyet, a ronsdaságot, a munkások testi épségével és életével nem törődést, a mely a hús-trésztők gyáraiban divatozik s a melylyel a sokat emlegetett amerikai milliommások egy része vagyonát szerzi. A regényről akkor sokat írt az európai kontinens sajtója is, Amerikában pedig nagy lett hatása alatt a megdöbbenés. Az emberek rémülten látták, hogy készül az a sok hentesárú, húskonzerv stb., a mit jó étvágygyal fogyasztottak eddig, népgyűléseken forradalmi hangok emelkedtek a plutokraták ellen, a parlament s a hatóságok intézkedéseken törték a fejüket. A gyárosok az első pillanatban megijedtek egy kicsit, aztán csakhamar újabb szenzációk támadtak s a dolgok folytak tovább is, mint eddig. Upton Sinclair regényét most magyar fordításban adta ki, az eredeti 'Jungle' címet nem épen találón 'A posvány'-ra fordítva, Baross Károlyné. Ránk a kik nem Chikagóból szerezünk be a sonkát és kolbászt, nem hat olyan szenzációsan a regény, mint az amerikaiakra, mi más tanulságot keresünk benne: az amerikai munkáviszonyok jellemzését, a mely már csak azért is érdekel, mert sok-ezer honfitársunk él odaát a tengeren túl hasonló sorsban. A kép, a melyet így kapunk, nagyon sötét, szinte vigasztalan s ha sok tekintetben tendenciózusan van s rajzolva, elég komor perspektívát tár azok elé a honfitársaink elé, a kik ezrével vándorolnak ki Amerikába. Ha Sinclair regényének magyar fordítása csak egyet is itt tudna

rajzaival. Budapest. Franklin-Társulat kiadása; ára 10 korona.

Szepesvármegye művészeti emlékei. Szerkeszti

INTERIEUR. — Báthy István festménye.

A «Könyves Kálmán» társaság szalonjából.

dr. Vajdovszky János, III. rész. Iparművészet. Irta Divald Kornél. A szepesvármegyei történelmi társulat kiadása.

A fák és madarak napja az iskolában; írta Krécsy Béla. Kapható a szerzőnél (Budapest, VI. ker. Felső-erdősor-utca 5.); ára 1 korona.

A posvány. Amerikai regény, írta Upton Sinclair. Fordította Baross Károlyné. Budapest, Pátria részv. társ.; ára 4-50 korona. Kapható a «Borászati Lapok» kiadóhivatalában. (Budapest Üllői-út 25.)

EGYVELEGE.

* A gyümölcs Angliában. Angliában 214 ezer holdon kizárólag gyümölcsöt termesztnek, de azért évenként 100 ezer tonna almát visznek be külföldről, leginkább Kaliforniából. Ninesen város Európában, hol oly jó gyümölcsöt lehetne kapni, mint Londonban.

Az Anker élet- és járadékbiztosító-társaság Bécsben április 13-án tartotta rendes közgyűlést. A jelentésből kitűnik, az 1906-ban 8734 ajánlatot nyújtottak be 58,462,515 korona tőkére és 54,069 korona járadékra és 7016 szerződést 46,500,106 korona tőkére és 46,603 korona járadékra létesítettek. Az év végén volt 86,738 szerződés 528,283,329 korona tőkére és 634,213 korona járadékra, melyből Magyarországon 24,395 szerződés 102,410,000 korona tőkére volt érvényben. A haláleseti, vegyes- és meghatározott lejáratú biztosítás a tavalyi állományhoz viszonyítva 3142 szerződéssel 24,398,447 korona összegben szaporodott. Az 1906. évben a társaság bevételei 25,585,665 koronára rúgtak, a kiadások 9,398,479 koronára, tartalékba helyeztetett 15,257,688 korona. A biztosítási szerződések-ből kitilyólag kifizetésre került 18,728,712 korona. Ebből Magyarországon 7500 kötvénytulajdonosnak 210,500 korona fizettek ki készpénzben. A társaság összes vagyonja 171,172,989 korona, melyből Magyarországon 27 millió korona van elhelyezve. A tőkék

A 2525. sz. feladvány megfejtése Ehrenstein Móról.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Fd7-e4 Kd4-d4 (a) 1. ... Kd4-f4
 2. Ff4-e3 Kd4-e4 2. Hd4-e6 Kf4-e4
 3. Fd4-d1 Hc1-f3 3. Fd4-d1 stb.
 4. e2-f3 matt.
- b.
1. ... Hc1-f3 1. ... Hc1-e2
 2. e2-f3 Kd4-d4 2. Hd4-e6 Hg2-f4
 3. Ff4-e3 Kd4-e4 3. Fd4-e2 stb.
 4. b2-b3 matt.
- c.
1. ... Hc1-e2 1. ... Hc1-e2
 2. Hd4-e6 Hg2-f4 2. Hd4-e6 Hg2-f4
 3. Fd4-e2 stb. 3. Fd4-e2 stb.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludányi Antal. — Wyschograd Pál. — Dénes Lajos (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Nyársik Agnes (Szeged). — Hoffbauer Antal (Lipótvár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészey József (Győr). — Szopók Árpád (Körmöcbánya). — A «Zborói Társaság». — «A Kalocsai Katolikus Kör». — Veörös Miklós (Zira). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodaszőlők). — A «Duna-földári Egyleti kör» (Dunaföldvár). — Barosa Mihály (Biharudart).

Sakk-üzenetek.

Casino. Edelény. Dr. Gold Samu, a 2523. sz. feladvány szerzője tudvalegileg világhírű földvánszerző és hogy az 5 alkotásába is hiba csúszhatott, azon mindazon, a kik a feladványszerkesztés elméletében járatosok, nem igen fognak csodálkozni Sakkrovatunkat mindig a legnagyobb körültekintéssel és gondallal állítottuk össze, de ilyen természetű dolog, bármennyire elővizsgáztat is az ember, még a világ egyetlen sakk-organumánál sem volt elkerülhető.

R. B. Budapest. Legutóbbi számunkban megjelent feladványunk négy lépéses. Az ön három lépéses megfejtése rossz, mert 1. ... Kd4-e6-re hogy ad ön mattot?

KÉPTALÁNY.

A 13-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *„Az ember gyűlöli önmagát s azt mondja, hogy ez világggyűlölet.”*

Szerkesztői üzenetek.

Dal. Még ez sem az igazi. Csinos, jelentéktelen apróság, erősebb egyéni szín nélkül. Azon a határponton áll, a hol a jó vers kezdődik s a rossz vers végződik, de a határt még nem lépte át.

Merengés. Othón. Ráborult a stb. Intelligens dolgok, de nem költői dolgok; hiányzik belőlük a fantázia eleven, színes játéka, a kifejezés friss ereje.

Bizonyára kevés. Az elbeszélés a mi színvonalunkat nem üti meg.

Zászlóavatásra. Nem külön, sőt talán kevesebbet is ér az efféle alkalmi átlagánál, — mi pedig, ha már közlünk ilyet, a legislegjavából válogatunk.

IDOMÍTOTT ELEFÁNTOK.

elhelyezése teljesen a törvényes határozmányoknak megfelelően történik és bécsi és budapesti ingatlanokból, papillaris értékpapirokából és jelzálogkötelességek-ből áll. Az 1,065,283 korona tiszta nyereségből a biztosítéki és tőkeartalékokra 295,000 korona fordítottatott és a biztosítottak nyeresémosztalék-kiegészítési alapjára 125,000 korona fordítottatott. Az 1906. évi részvényszámláját a társaság bécsi és budapesti pénztárainál április 13-tól 200 koronával váltják be.

HALÁLOZÁSOK.

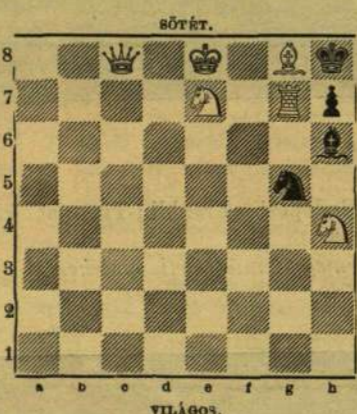
Elihunytak a közelebbi napokban: KÖNYV LAJOS, a Heves—Szolnok—Jászvidéki Tisza- és Belvízszabályozó Társulat nyug. pénztárosa, 48-as honvédszázados 78 éves korában Jászkesirén. — HALÁNY György 48-as honvéddhadnagy, ki Bem táborában szolgált, Óregfalun. — GERŐ JÁNOS 48-as honvédtizedes, 82 éves korában Kecskeméten. — WINKLER JÓZSEF püspök, a nagyváradi római katolikus képtalan nagyprépostja, 87 éves korában, Nagyváradon. — KEKES GÉZA szolnoki ügyvéd, Jász-Nagy-Kun-Szolnok-megye tb. főügyésze, Szolnokon. — KEPEIC EMIL nagybírtokos, Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegye törvényhatósági bizottsági tagja, 58 éves korában, Budapest. — VERŐCSI gróf PEJACSEVICH GÁBOR es. és kir. kamarás, aranyaskarkantújs vitéz 67 éves, Marseilleben. — HEVESI JENŐ dr. gimn. tanár, 26 éves korában Budapest. — Schönfeldi és altenei Stürmernek nevezett NEUSTAEDTER György báró, 77 éves korában Szobotiszton. — LOOS FERENCZ nyug. törvényszéki telekkönyvezető 59 éves korában Budapest. — KEMÉNY GYULA postatiszt 33 éves korában Győrött. — HORN IMRE nyug. pénzügyminiszteri számellenőr 42 éves korában, Budapest. — KIRCHKNOFF MÁRTON egri főgyőházmegyey nyugalmazott-áldozópap életének 71-ik, áldozópapjának negyvennyolcadik esztendőjében Jászberényben. — TRIZ LAJOS huszonhat éves korában Budapest. — PÖSA GYULA nyug. királyi törvényszéki telekkönyvezető 38 éves korában, Ipolyságon. — MOCSEY ÁTILKA, a budapesti egyetem hallgatója 21 éves korában Garamvezekény községben. — IDŐS, BARTA LÁSZLÓ nyug. székessővárosi tanácsjegyző 66 éves korában Balatonfüreden. — QUATAL JÁNOS nyug. főkalauz 70 éves korában Győrött. — BENEDEK Győző 17 éves korában Tordán. — LA BORDA JÁNOS nyug. pénzügyi tanácsos 77 éves korában Budapest. — HORVÁTH JÁNOS nyug. áll. főgimnáziumi tanár 57 éves korában, Kisczeben. — DÉVAVÁNYAI HALASY ELEMÉN, az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár váltóosztályának főnöke 35 éves korában, Budapest. — Felsőkubini és deménfalvi KUBINYI KÁLMÁN 85 éves korában Gőmörzskároson — Széplaki ZSUFFA FAUSTIN GYULA minorita-rendi örökös kormánytanácsos, házfőnök, kiérdemült főgimnáziumi igazgató és áldozópap 66 éves korában Lőcsén. — Alsódombóúri ZALÁN Lőrincz földbirtokos, Zalamegye törvényhatósági bizottságának tagja 67 éves korában Budapest. — Ifj. tamásfalvi KLUO NÁNDOR dr. egyetemi magántanár 34 éves korában Budapest. — LEBLOVITS LÁZAR 67 éves korában Ungvárott. — DANKÁNYOS JEREMÁS, Szent Bazil-rendi áldozópap és csernekhegyi kolostori házfőnök-helyettes, 58 éves korában. — Dr. WERNER REZSŐ nyug. kolozsvári egyetemi tanár, kiváló jogtudós, Budapest. — ZIEGLER KÁLMÁN királyi közjegyző, volt országos képviselő, megyei és városi bizottsági tag, 59 éves korában Csáktornya.

BODNÁR JÁNOS szül. martonfalvi Bartók Petronella, életének 74 évében Kakszentmártonban. —

SZÖNYEGHY ALAJOSNÉ, szül. André Gizella, Szönyeghy Alajos főszolgabíró felesége 58 éves korában Zircen. — NEIMES DISZTINGER ERZSÉBET 77 éves korában Budapest. — KÁISER LÁSZLÓNÉ szül. benedekfalvai Detrich Alexia életének 53 évében Rozsnyón. — Ifj. KÖRNYEI EDÉNÉ szül. szigetzi Barthos Mariska 46 éves korában, Budapest. — Kapuvári VARGAS JENŐNÉ, szül. Sulgan E. Anna 24 éves korában Budapest. — ÖZV. GAÁL IMRÉNÉ, szül. ónodi Szabó Agnes 87 éves korában Bánffihunyadon.

SAKKJÁTÉK.

2533 számú feladvány. Spóner Andortól, Nagylomnicz

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

PALACZKON SÉTÁLÓ ELEFÁNT.

Katona Géza éttermei

IV. kerület, Váci-utca 38. szám. Müncheni Hofbräu-sör a hajor királyi udvari serfőzdekből Részvény udvari-sör a Kőbányai részvény-serfőzdekből. Külön páholyok és termek nagyobb társaságok részére. Tiszta fajborok és izletes italok.

A hatvani lilium stb. Az első hosszadalmas, tartalmatlan áradás, a másik kettő pedig az emlékkönyv-versek rettenetesebb fajtájából való.

Bücsüm. Ilyen rengeteg hosszú verset még akkor sem közelíthetünk, ha nagyon jó volna, pedig attól nagyon távol áll. Minek ír ilyen roppant terjedelmű verset, mikor kicsire is alig van mondanivalója?

Nem közelíthetők továbbá: Lovacsokája. Mult, jelen, jövő. — Tavasz van. Ébredj magyar! — Csöri csuka. A tél. — Fohász. — Káprázat és való.

Felétel szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Vásároljon Svájci selymet!

Kéjlen 10 filléres levelezőlapon mutatják a mi tavaszi és nyári udonságnakból ruhák és blousok számára: Echizen, Taffetas lastré, Louisine, 3 jour, Mousseline 120 cm. széles K 1,20-tól felebb fekete, fehér, egy- és tarkaszínű, ugyintén hímzett blousokat és ruhákat batistában. Mi csak jótállással kezelt selymszövetet adunk el direktmagán feleknek, vám- és portómentesen a lakásba szállítva. 12022

SCHWEIZER & Co., Luzern U/23. (Svájcz.)
Selymszövet-kivitel. Kir. udv. szállító.

Salvatorforrás

Kitűnő sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és kövszénynél, a cukorbetegségnél, az emésztési és légzési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta!

Budapest, főraktár Édeskuty L. unál.

Hazai termék! Hazai termék!

AGNES-Forrás

Elsőrendű természetes szénsavas natron-tartalmú ásványvíz.

Ídegés gyomorba, légső, tüdő-, gyomor- és bélhurut, esontlágulás, vese és hólyagbántalmak esetében kitűnő eredménynyel használtatik, kellemes borvíz. 1 1/10 literes üvegekben 36 fillér. Üres üvegeért 8 fillér térül vissza. 12185

Mindenütt kapható. A forráskezelőség.

Főraktár ÉDESKUTY L. cs. kir. udv. szállítónál Budapest, V., Erzsébet-tér 8. Telefon 16—32.

„AGRÁRIA” kukoriczaszartépjó gép.

Ásványi szabadalom.

Bővebb felvilágosítást a takarmányozási eljárásról készséggel nyújtunk. 12176

Levelezim: AGRARIA Budapest Váci-út 2. sz.

MARGIT GYÓGYFORRÁS

(„Margittelep” Beregmege)

gyomor, belek, húgyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmánál igen jó hatást még akkor is, ha vérzések esete forog fenn.

Megrendelhető: Édeskuty L.-nál Budapest és a forrás kezelőségénél Munkácsán. 12096

javítja a leves ízt. 12149
Készíti Maggi Gy. és Tsa, Wien, IV/1.

REIS KÁROLY

KALAP GYÁRI RAKTÁRA
Budapest, Andrassy-út 16. sz.
Alapítva 1886.

163. ábra
Kedvelt divatos punhalap fekete és minden szín 5, 6, 7, 8 és 10 korona.
Teljes árjegyzékemet a Vasárnapi Ujság március 10-iki számában 200. és 201. oldalán szives figyelembe ajánlom.
Ezen árjegyzéket a czég kívánatra, bankinek portómentesen megküld. 12127

Hölgyeink figyelmébe

Csipősorítók, melltartók raktáron.
GYOVAY VILMA tűző-készítő
Budapest, IV., Egyetem-utca 9/b.

Magyar asszonyok! valdó boni vászoneműkölíngyen küld mintákat a Magyar Iparcsarnok Kaposvárott. 12074

Szimművek,

monológok és dialógok teljes jegyzékét kívánatra ingyen küldi meg LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t. Budapest, VI., Andrassy-út 21

Vérszegénység, idegesség
szédülés és gyomoridegaj ellen biztos határu a Szenthe-féle 12094
Essentia ferri albuminati;
gyermekek részére a
Syrupus ferri albuminati.
Mindkettő chininnel, phosphorral és arsennal. Kór-hátsáig kipróbálva és számos orvos által kitüntetéssel elismerve. Egy üveg 2 K. 5 üveg vételénél ingyen esomagozás és szállítás. Postai széküldés naponta. Kapható a készítőnél, SZENTHE LAJOS gyógyszerésznél, Budapest, VII., Damjanich-utca 2.

Vesszőparipa-liliumtejszappan

BERGMANN és TÁRSA cégtől, Dresden és Tetschen E/m.
a naponta beérkező elismerő levelek bizonyosága szerint most és a jövőben is a leghatásosabb szappan marad az összes gyógyszappanok között, szeplő ellen, valamint gyöngye, puha bőr és rózsás arcosszín elnyerésére és megtartására. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban és drogeriában, illatszert- és fodrászüzletben. 12142

KÖVERSEG korai vénység. Kincs, arany, sok pénz mint ér, ha nincs egészség! Pedig minden betegségnek kezdését az emésztési zavarak és az elhajtásos okozat. Azért kell ideje korán, ha a haj nincs még elhajtódva, csak egy kisétlet lenni a világhírű MANDOR-porral, melynek ára azért oly csekély, hogy minden embernek módjában legyen azt megvenni. Mandor egy doboz 2 kor. 80 fillér. Tekintélyes orvosi és vegytani bizonyítványokkal és újsáktalán újsákkal, meg a pénz határidős mellet, szétküldi. 12092
Mad. Mandl Ida, Bpest, Károly-kört 2/V TOROK JOZSEF gyógyszerész, Király-utca 12. sz.

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételűszer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTAN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadkőgát, Sétátér-utca sarkán. 12063

Hölgyeink figyelmébe!

angol zephir **BLOUSOK** csipke, selyem és batiszt blousok, angol szabású aljak, fess reform pongyolák, vászon costumök, jouponok
legnagyobb választékban, olcsó szabbott árak mellett kapható 12187

Reich Henrik

Budapest, IV., Egyetem-utca 9/a.

Saját műhely! — Legjobb szabás!

Rohitsch-Sauerbrunn

Stajerország.
Vasut, posta és táviró. Prospektus ingyen az orsz. fűrdőgazgatóságól.

TELJESEN RENOVALVA.
Nagy és modern stílus új hydro-electro-therapeutikai gyógyintézet. Hidegvíz-gyógykezelés, villamos fény- és kádfürdők, inhalatorium, forró lég- és gőzfürdők, villanyos masszage, napfürdő, gyógytornászati. Bevált gyógyhely gyomor-, bél-, máj és vesebajok, idült székrekedés, aranyér, epekö, elhízás, cukorbetegség, kövszény, torok- és gégehurutok ellen. A karlsbadi és marienbadi forrásokhoz hasonló legerősebb gyógyforrások. Új szálloda diatetikai étteremmel és új ivóvízvezetékekkel kitűnő édesvízzel.

„Klotild kávéház” IV., Váci-utca 38. és Irányi-utca sarkán. — Villamos megállóhely. Minden vasárnapon és ünnepnapon a m. kir. 1-ső honvédsere hangversenyes. Katona Géza tulajdonos.

LEGJOBB SZER
A FOGAK ÁPOLÁSÁRA

12110

PILULES ORIENTALES 12008

Ezelőtt. Most.

Elérhetően a kebel fejlődésére, helyreállítására és szilárdítására, a nélkül, hogy a bőrök megsebesüljen és valamennyi hölgynek és fiatal lányknak a kebel plasztikai szépségét biztosítja. Csodálatos sikereket minden egyes esetben. Kozmetikai ártalmatlan gyógyszer. Elismertve az orosz szaktudósok által és hasonlíthatatlanul jobb, mint bármely más. Világhírű. Egy doboz utasítással együtt K 9.45 németre, K 6.75 magyarra. J. Ratté, 5 Passage Verdun, Paris. Kiskút Budapesti: Török József Király-u. 12.

HA FÁJ A FEJE, 12164

ne tévoldázz, hanem használj azonnal

Beretvás-féle MIGRAIN-Pasztillát

Minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.

mely 5 perc alatt mindenféle természetű ideges fejfájást, még ha krónikus is, megszüntet. Folytoni minden eddig ismert szer. Hatás bámulatos, még a leghevesebb fejtáncnál is. 12103

Főraktár: **Beretvás Tamás** gyógyszerész, Kiskút, Rákóczi-utca 6.

Ingyen postai szállítás 3 doboz rendelésnél.

ZENEMŰVEKET 12164

vegyünk

ROZSNYAI KÁROLY

könyv- és zeneműkereskedésben

IV. ker., Muzem-körút 15. szám alatt.

Bő zeneműregyék **Ingyen.**

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Kyzenikus kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengélkedők, vörösgények és lábadosok számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer.

Kiadás 1900-nál több orosz vélemény. **J. SERRAVALLO, Trieste-Barcoia.**

Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben 4 K 2.60, egész literes üvegekben 4 K 4.80.

Mig eddig a régi bőrbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitustánc), a sápkór, a női arcot elégtelenítő pattanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csakoly értékű ideges vizet voltunk utalva, addig újban

a PARÁDI ARSEN vízben

olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsénvassal (Honegno Lario) határozottan könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legkülönbözőbb orvosi tekintélyeink felkarolják s a fogyasztók egész serege dicséret hatását, hárakban csaknem kizárólag keresetnek örvend.

Egy postaláda (7 palaos) parádi arsen vastartalma gyógyszer Magyarországra összes postállomására 5 korona 83 fillért barmintesen szállít a

Főraktár: **ÉDESKUTY L.** ca. és kir. udv. szállító, BUDAPESTEN.

Kapható minden gyógyszerárban és megbízható fűszerkereskedésben.

Véd-jegy

IKSIA GYÖNGYÉ BEAUFORTACÉ

ARC-ES-NEZÁPOLÓ SZER BUDAPEST.

Minden hölgynek nélkülözhetetlen. Ára 1 és 2 K.

Magyarországi főraktár: **Hoffenreich Károly**, Budapest, IX., Soroksári-út 70.

Sok millió előkelő urbólgy használja világhírű Földes-féle

MARGIT-CREMET,

mely szírtalan, ártalmatlan s rögtön szépíti. A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szepők, májfoltok, bőrtakák, pattanások, kitűtések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak pártalan és csodás. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

11853

Postan utánvéttel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **Földes Kelemen** gyógyszer. Arad.

Legkedveltebb, legjobb hajfestőszer a

MELANOGENE

tekete és barna színben.

Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár perc alatt feketére vagy barnára lefesteni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 11853

Ára 2 korona 80 fillér.

Budapesti főraktár: **Török József** gyógyszer. Király-u. 12 és Andrássy-út 28. Kapható minden gyógyszerárban.

A legtekéletesebb

TOALETT-ASZTAL

készítésén kívül az, mely Luc-féle piperecikkkel van felszerelve, mert ezek tapasztalat szerint a legjobban felelnek meg hivatásunknak.

KOLNI VIZ 1 kis üveg K 1.-, 70, 3 üveg K 1.80
1 közép: K 1.-, 3 : K 2.80
(Eau de Cologne) 1 nagy : K 2.-, 3 : K 5.60

XYRIS -CRÈME Ára 1 korona.
-POUDER (Hőgyepor) 3 színben, felül minden eddigi ilyenmű készítményt árá 1.20 K.
-PARFUM (Sásliliom-illat) 11851

(SÁSLILIAM) a toalett-asztal díszes, csinos dobozban 4 korona 50 fillér. — Ugy erek, mint a legkínzóbb angol francia illatszerek, piperecikk kaphatók.

LUX MIHÁLY drogériájában

Budapest, IV., Muzeum-körút 7/1.

Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

A MAGYAR NÉP MŰVÉSZETE

Szakértők és művészek közreműködésével írta Malonyay Dezső. Öt kötetben, számos képpel, műmelléklettel és színes táblával.

Kiadja a Franklin-Társulat Budapestben.

Havi részletfizetésre is megrendelhető.

A mi szepet a magyar lélek századok során át teremtett, a mivel külső formákban magyarrá, eredetivé és kedvessé tette otthonát és környezetét, az van itt teljesen összegyűjtve, hogy segítsen megőrizni a magyar formai és színalkotásokat s ez által irányt adjon a magyar művészeti stílus és nemzeti művészet fejlődésének. E nemes és fontos feladat horderejét elismerte a közoktatásügyi, földmívelésügyi és kereskedelemügyi kormány, mely pártfogásával és támogatásával lehetővé tette a mű megjelenését. Malonyay Dezső, a kiváló művészeti író a szakértők, művészek és írók válogatott segédsapatával gyűjtötte és hordotta össze a helyszínen e páratlanul gazdag anyagot.

Öt kötetében felöleli e munka írásban és képpel mindazt, ami a magyar paraszt építkezésében, házának berendezésében, templomának díszítésében, viseletében, faragásálásában, szövésében, fonásában, varrogatásában, himzésében, ezerféle művészi kezemunkájában, szép és jellegzetes.

A most megjelent első kötet a kalotaszegi vidéket, annak népét, viseletét, falusi életét, építészét, pásztor- és iparoskészségeit, házi iparművészetét (szöves, fonás, varrás, himzés, agyag-, fa-, csont-, bőr-, fémművészség, szobrászat stb.) templomait, temetője művészetét s népies eredetű műemlékeit ismerteti.

Az ezekre menő illusztrációk a helyszínen gyűjtött és készült rajzok, tervek, fényképek kitűnő reprodukciói. A fej- és zárólécetek, szövegképek, műmellékletek, színes műlapok sokasága olyan változatossá teszik a munkát, hogy hozzá hasonló gazdaságú eddigelé nem jelent meg a magyar könyvpiaczon.

Az első kötet anyagához java munkájukkal járultak hozzá: Edvi Illés Aladár, Juhász Árpád, Körösfői (Kriesch) Aladár festőművészek; Medgyaszay István műépítő, Telegdy Árpád, Groó István iparművészeti iskolai tanárok és dr. Rózsa Miklós író.

A II. kötet az erdélyi székelység és Torockó, a III. a dunántúli magyarság, a IV. és V. pedig a Nagy-Alföld, a Felvidék és az északkeleti Hegyalja népének művészetéről fog szólni.

A munka albumszerű nagy kvartalakú kötetekben, rendkívül finom papíron, ritka szép betűkkel négy-öt éven belül jelenik meg.

Az öt kötetből álló fényes kiállítású mű ára díszes bekötésben 120 korona. Megrendelhető két koronás havi részletfizetés ellenében is:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.t.-nál

Budapest, VI., Andrássy-út 21.

és minden könyvkereskedésben.

